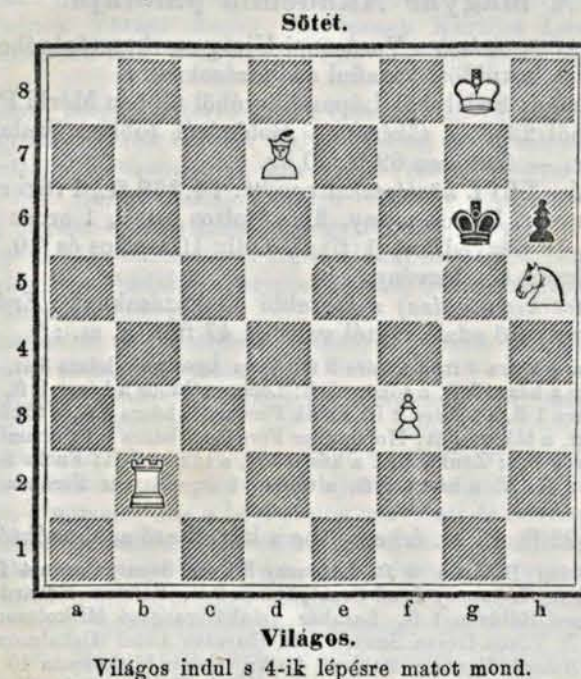

től előbbi öltözetét; de az angyal mosolyogva vezette egy tükör elé, hol visszajelzett magától, mert előbbi ruhájában látta öltözve magát. Tehát anyai ezer pálya közt, mégis csak a magáé illik ő hozzá leginkább. — E mesét közölte a fönt említett berlini lap a németek a berliniek megtérítésére, hogy ne legyenek elégedetlenek.

SAKKJÁTEK.

60-ik sz. feladvány. — Báró Meszéna Istvántól (Lessen).

Az 55. számú feladvány megfejtése.
(Bárá Meszéna Istvántól.)

Világos.	Sötét.	Világos. A)	Sötét.
1) Hd8 - e6	Ba6 - a5 A)	1) Fh8 - e5	
2) He6 - g7	Bh7 - g7:	2) Fg1 - c5†	Kd6 - d5
3) Be4 - d4†	Ba5 - d5	3) Be4 - d4†	Fe5 - d4:
4) Fg1 - h2†		4) He6 - f4†	

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Új-Becsén: Cselkó György. — Mooson: Radvány Vilmos. — B.-Ujváros: Kovács Lajos. — Debreczenben: Sperber F. — Kis-Kürtösön: Csémiczky Károly. — Parabutyban: Rothfeld József. — Szarvaskő: Szivós Mihály. — Bécsben: Gold Samu. — Hatvanon: Kovács Zsigmond. — Tordán: Wolff G. és Sztankay F.

Rövid értesítések. Hatvan: K. Zs. és Torda: W. — Sz. Üdvözöljük önökét vitéz harcosaink sorában! — Bécs: G. A feladványt köszönettel vettük. — Szepsi: U. S. A napokint növekedő részvétet, csak örülni tudunk. — Verbőcs: N. A megfejtésekben mindenütt van egy kis eltérés; ópen elegendő arra, hogy Sötét a matot kikerülhesse. Az 57. sz. f.-ban Sötét Bg4 - g3 lépéssel is védheti magát. — Less: b. M. I. Magán levelben küldjük üdvözlésünket.

Színházi napló.

Péntek, febr. 8. Először: „Tinódi.” Eredeti színmű 5 felv. Tinódi-féle énekekkel. Irta Szigligeti. Termékeny színmű-íróknak ezen új művét a benne előforduló regényes helyzetek, hatásos jelenetek kétségkívül érdekessé teszik, amde egység és mindvégig következetesen festett jellemek hiányának belőle. Már maga a darab története is olyan, hogy szebb regényt lehetett volna belőle írni, mint színművet, melyben nem lett volna szabad a véletlennek oly nagy szerepet juttatni. A darab érdekességét különösen nevezi az, hogy sok szép dal fordul elő benne, melyeket Bognár Vilma és Füredi jelesen adtak elő, ez utóbbi különösen nagy hatással énekelte el Tinódinak néhány igen szép régi dallamát. Az előadásban általában jó sikerrel résztvettek még: Szathmáryné, Lendvai, Szerdahelyi, Szigeti és Réthy. A nagyszámú közönség a szerzőt kihitte.

Szombat, febr. 9. Füredi Mihály javára: „Dinorah.” Opera 3 felv. Zenéjét szerző Meyerbeer.

Vasárnap, „A nagyapó.” Eredeti napszínmű 3 felv. Irta Szigligeti. Hétfő, febr. 11. „Don Caesar de Bazan.” Dráma 5 felv.

Kedd, febr. 12. „Férj az ajtó előtt.” Operette 1 felv. Offenbachtól. Ezt követte először: „A toll hatalma.” Vigjáték 1 felv. Az új operette méltó versenytársa az „Eljegyzésnek.” Szereplők voltak: Huber Ida, Markovics Ilka, Kőszeghy és Szerdahelyi; mindnyájan szerencsével működtek közre. Az első előadás sikeréből bizony lehet következtetni, hogy a „Férj” még sokszor meg fog jelenni „az ajtó előtt”, anélkül, hogy unalmassá lenne. Az új vigjáték is tetszésben részesült. Kár, hogy a tollhős oly szánalomraméltónak van benne föltüntetve. És annak a kis darabnak nagyon is hatalmas czíme van: „A toll hatalma!” — Az ember valami roppant fontosságú diplomatikail okiratokat képzelne, pedig csak egy pár szerelmes levélről van szó.

Szerda, febr. 13. A pestmegyei honvédségyezős bizottmány által, az alapítója javára: „Szavaltati és zenészeti akadémia.” A két szakaszban elő-

b. — (Cavour gróf és Salesi szent Ferencz.) Mint tudatik Cavour gróf Salesi szent Ferencz rokona, miután öreg anyja a nevezett szent unokája volt. Erre egyik olasz vallási lap megjegyzi, hogy Cavour gróf épen nem követi szent nagybátyja nyomdokait, sőt ellenkezőleg a pápát trónjától akarja megfosztani.

adott darabok következők: 1) „Magyar ünnepély-nyitány” Mosonyi Mihálytól; előadta a színház összes zenekara. 2) „Komáromi emlék” költemény Thaly Kálmántól; zenéjét szerző Egressy Béni; éneklé Bognár V. 3) „Szilágyi Erzsébet” Tóth Kálmántól; szavalt Munkácsy F.-né. 4) „Pusztán születtem” népdal Petőfítől; zenéjét szerző Huber K., éneklé Bignio. 5) „Pro és contra” Kakas Mártontól; szavalt Szerdahelyi. 6) „Koldusok kara és nagy ária karra” Erkel Ferencztől; éneklé Hollósy-L.-né és a színház zenekara. 7) „Rákóczy-induló” Berlioz Hektor után; az összes zenekar által. 8) „Előre” költemény Tóth Kálmántól; szavalt Feleki. 9) „Magyar kettős dal” szerzette Huber K., először éneklé Huber Ida és Markovics Ilka. 10) „Utca szögletén ül a csonka hős” Jókai Mórtól. 11) „A honvéd-koldus” szerzette és éneklé Füredi. 12) Vörösmarty „Szózat” éneklé az összes énekkar. — A mai előadás általában nagy lelkesedést idézett elő. Legmeghatóbb volt a befejezés, midőn a közönség a „Szózatot” föllálva és kalaplevéve együtt zengte el az énekkarral. A színház zsufolásig tömve volt.

Csütörtök, febr. 14. Másodszor: „Férj az ajtó előtt.” Operette 1 felv. Offenbachtól. Ezt követte: „Ó nem féltékeny,” egy felvonásos vigjáték.

Szerkesztői mondanivaló.

5526. Debreczen. K. K. A két rajz közül az egyiket — a Csokonaira vonatkozót — használni fogjuk. A régibb rajzot adandó alkalommal visszaküldjük. A hibás czimzárókat ki fog igazítani.

5527. Tata. P. I. Vettük a folytatást. Egy időre el vagyunk látva; — később újra megkerendjük önt a további böngészetre.

5528. Eger. Sz. I. Sok okunk van, a czikk kiadását későbbi időkre halasztani. Ezért késett válaszuk is. Nem akarnánk azon keserű helyzetbe jöni, hogy egyik kollégával felkiáltunk: „becsülettel lapot szerkeszteni nem lehet!” (a mi egyébiránt most igaztalanabb állítás, mint valaha lehetett — főképp annak az ajándék, a ki a mult évtized sajtóviszonyait élvezte. A minthogy más Hübner is lehet annak).

5529. M.-Berény. B. B. Köszönettel vettük. Az „áldomás” igen derék áldomás, de helyhez kötött, alkalmi poema, a minek igen nehezen tudunk helyet szorítani. Megpróbáljuk.

5530. Győrmege. M. G. A czífolat az illető lapba való Már csak azért sem adhatjuk, mert ama lapot nem ismerjük s czikkeinek fontosságát senkinek tulajdonít.

5531. Gömör. U. P. Több fölül számos oly levelet kapunk most, melyek a megyei, de többnyire egyes városi tisztválasztásokra vonatkoznak. A megválasztott egyének ellen, hol egy, hol más embernek van kifogása, — a mit mi igen természetesen találunk, mert ritkák azon egyéniségek, kikben általános központosság, s kik ellen a különféle érdek egy vagy más kifogást ne teheszen. De ebből még nem következik, hogy a megválasztottaknak azonnal hírlapilag neki essünk, s ezáltal a lapnak egy, legtöbbször csupán helyi érdeke polemikát akaszszunk nyakába. A kérdés nem az: a megválasztott tetszik-e Péternek vagy Pálnak? hanem az: alkotmányos, törvényes uton, szótöbbség által történt-e a választás? — s ha igen, akkor abban meg kell nyugodnia alkotmányos polgárnak, legalább az új tisztválasztásig, vigasztalva magát Kölcsey versével: „Kurta szám a három, Törve minden járom!”

5532. Nagy-Károly. R. J. Panas az erdőbályaival szolgáló ellen, ki az izraelitáknak megrendel, hogy a zsidók lakhelyén szokások, városi és falusi határt jelentő sodronyokat (drótokat) pusztítsák el. Nem tudjuk, mennyire ütközik ez izraeliták vallása tanába, de ohajjuk, hogy ők maguk térjenek el amaz elkülönzési szokástól. Pesten roppant izraelita község van, de drótokkal nem különbözteti el magát, hanem belevegyül a többi népesség közé. Ez is emancipáció. Nem hisszük annál fogva, hogy a szolgáló ur rendelethez vallásbeli sérelem volna.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	◉ Nap-kelet nyug.	◉ Nap-kelet nyug.	◉ Nap-kelet nyug.	◉ Nap-kelet nyug.
Február	Febr. (6)	Febr. (6)	6. p. 6. p.	Adar	6. p. 6. p.	
17 Vasár.	F1 Donát	F1 Theo	5 A5 Agat.	7 5 5 24	7 Bajt	9 36 0 44
18 Hétfő	Simon. Flav.	Engelb.	6 Bakol p.	7 4 5 25	8 Esőün.	10 12 1 50
19 Kedd	Konrad	Susanna	7 Pathen p.	7 1 5 27	9	10 59 2 51
20 Szerda	Eleuth. Kánt.	Nemes.	8 Tódor v.	6 59 5 29	10 Jáfet	11 47 3 46
21 Csütört	Eleonora	Adelheid	9 Nicephor	6 57 5 31	11 Eszt.	1 4 4 34
22 Péntek	Péter székf.†	Üsz. Pét.	10 Sürupus	6 55 5 33	12 Jázon	2 20 5 13
23 Szomb.	Jézus 5 seb.†	Lázár	11 Balázs v.	6 53 5 35	13 23. S.	3 40 6 42

Holdnegyed: ◉ Első negyed 18-án 1 óra 35 perczkor reggel.

TARTALOM.

Haubner Máté, superintendens (arckép). K. — Fehér Anna. Tóth Endre. — Életem legszomorubb napjai (folytatás). Jókai Mór. — A kalocsai új nő-növelde (képpel). — Pontok Magyarország multjából (folytatás). — A havasi kecskepásztor (képpel). — Gróf Széchenyi István műveiből. — Egyveleg. — Tárház: Széchenyi-emlék. — Honvéd-emlék Debreczen mellett. — Irodalom és művészet. Közintézetek, egyletek. — Az erdészekhez és erdészeti pártoló urakhoz. — Ipar, gazdaság, kereskedés. Közelkedés. Mi újság? A magyar Akadémia palotája. Vegyes hírek. Sakkjáték. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pákh Albert: (lak. magyar-utca 1. sz.)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1861.

8-ik szám.

Nyolczadik évi folyam.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében 1½ iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhöz küldve vagy postal uton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. újpénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félre 10 ft., évnegyedre 5 ft. újpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

Magyar női viseletek a XVIII. századból.

(Adalék a magyar jelmeztanhoz.)

A Vasárnapi Ujság mult évi folyamában régi magyar férfi-viseleteket, és arra vonatkozó ada-ttöredékeket mutattunk be. Jelenleg a női viseletről szóló adatok nyomán kísértjük meg, némi rövid vázlatot összeállítani.

E részben már kevesebb műemlékünk maradván fenn a régibb századokból, ezen vázlat — a kevésbé hiteles források teljes mellőzésével — csakis a legközelebb mult századbeli viseletekről szólnak, a mennyiben ezekre bővebb adatok maradtak fenn.

A korunktól távolabb eső századok lepleit most nem firkészszük, mire az idő talán később még szintén fényt derítend; csupán a mult századból mutatunk fel néhány női alakot, melyek eléggé visszatükrözik a szép magyar női öltözet sajátosságait, s ezek az újra feltámadt magyar viseletre irányadásul is szolgálhatnak.

Sajnos, hogy nemzetünk, a mult század végével elhagyva szép ősi viseletét, idegen divattal cserélte fel, vakon követve ennek szeszélyes, olykor eltorzított, és végletekre csapó izléstelen modorát, míg ősi sajátját csaknem végkép elfeledé.

Most azonban, a nemzeti önérték újra éledésével, újra felkeressük mindazt, a mi sajátunk volt, s mit eddig a feledés és tespedés homálya takart; felkutatjuk ősi kincseinket, emlékeinket, e hű őreit nemzetiségünknek. Felöltöttük ismét ősi jelmeztünket, hogy abban érjen örömtünk, bánatunk, mert érezzük, hogy ily

ruha alatt szabadabb a lélek, hobbén dolog a kebel is. — De hogy viseletünk tartósan megmaradhasson a változó divatok árjában, és hogy idegen elemektől tisztultan adhassuk át utódainknak, fel kell keresnünk ősi sajátosságait, mert hosszas siri nyugalmában sokban elveszté eredeti zománczát; lefoszlottak ékességei. S az ujja-születésnél tán csonkítva, tán hiányosan kelt ki sirjából.

Forduljunk minél gyakrabban a néphez, nemzeti sajátosságaink és szokásaink leg-hűbb megörzőjéhez és az ő viselete kifogyhatatlan mintául szolgáló divatunkhoz; de keressük fel ősi viseletünk régi emlékeit is, a biztos kuforrásokat. — E kettőből állítsuk újra össze nemzeti viseletünk sajátosságait.

Az utóbira nézve szép gyűjteményt nyújtott a magyar közönségnek legközelebb Kövály László „Magyar viseletek és szokások” czimű munkájában.

Mielőtt az itt közölt rajz magyarázatára térnék, legyen szabad néhány általános észrevételt tennem a női viselet sajátosságairól. A magyar női ruha tökéletesen megfelel a magyar nő jellemének, lelkületének hivatásának. Mily összhangzó helyülete árad el azon a női méltóságnak, önértéknek, női bájnak és a családi otthonias-ságnak!

A nő legszebb otthon, családi körében, melynek ő élete, lelke; körülötte minden szebb, mosolygóbb, bájosabb alakot ölt, a min az ő tündér ujjának hatása látszik. Mig a férfi, e kis állam külbiztossága fölött örködik, addig a nő eszé-lyesen szervezi annak belélé-t. Nennyi méltóság olvad el alakján, vegyülve szeretetre-méltó nyájassággal!

Magyar női díszviselet a XVIII. századból.

És ezen méltóság és háziasság valódi tükré a magyar női viselet, mely fenséges, de nem a pompa által, hanem alakjára nézve, és mégis egyszerű házas, mely oda illik a palota fényes termeibe, valamint a magán családkör egyszerű hajlékába.

A nyílt, vidám homlok felett mint sisak fedi a főt a főkötő.

A hajdon virító arczán a szelidség és szemérem hajnalát köríti az ártatlanság koronája, a pártá, mely a szelidség jelvénye ugyan, de egyszersmind hódolatra int.

A magyar nők kor és állapot szerint különbözően öltözködtek, s a ruha alakra, színre különbözött egymástól.

Igy a matrónák, az éltesebb nők fejeken kendőt viseltek, s többnyire sötétebb színű ruhában jártak.

A férjes nők főkötőt, a hajdonok pártát, s többnyire élénkebb színű ruhákat használtak.

Három rendbeli öltözete volt a régi magyar nőnek: *diszöltönye, ünnepi és mindennapi ruhája*.

Mellékelt képiünk a mult század elejéről állít elő egy hölgyet diszöltözetben. Fejét gyöngyökkel kirakott pártá ékíti, mely alatt a főre simuló haját, hátul szalagba fonva viseli, melyről hosszan lefüggő fátol leng alá — Vállait és keblét széles csipke borítja, virággal kivarrrva. — Derékára elől horgocsákba akasztott füzösínór által összetartott derékmellény simul. — Karjain két helyt szalaggal összekötözött ingváll duzzad, csipke-szélekbe végződve.

Szoknyája mérsékelt bőségben foly alá, szélein gazdagon kivarrrva, valamint kissé rövidebb köténye is csipkében végződik. — Válláról panyókára vetett, hermelinnel prémezett hosszú bársony ujjasmente függ alá, szélein gazdag aranyos virágokkal kivarrrva, elől pedig levélalakú csatokkal díszítve. Gyöngyös nyak-ék és karperecek egészítik ki öltözetét.

Ilyen volt a magyar női diszvisélet ezelőtt másfél száz esztendővel. — (Folytatjuk.)

Az édesanya.

I.

Jaj én fájdalomra, örök siralomra
Született édesanya!
Nappal siránkozom, éjjel imádkozom:
Szent, szent az Istenanya,
Elrablott két gyermekem
Nékem viszaadja.

Udvaromba éjjel, gyilokkal és késsel,
Gonosz rablók rontának,
Fiam lánczra fűzték, lányom megkötötték,
Engem arczul csapának,
Minden kincsem elhordák,
Arván itt hagyának.

Siratom, siratom én két szép magzatom,
Mint az ég sir éjjelen;
Hej, az égnek könyve: füvek harmatgyöngye
Fölszárad már reggelen,
De két arezomon a köny
Ott ragyog szüntelen.

Gyönyörű jószágom elpusztulni látom,
Gazdálkodnak béresek;
Tizenkét tavaszának lombjai elasztak,
Reményeim kevesek,
Eddig talán meg is halt
Az a két szép gyermek!

Hallom azél zúgását, madár dalolását,
Nem hoznak hírt énnekem,
Kérdem a felhőket: nem látták-e őket,
Az én két szép gyermekem?
Látták és elborultak,
Fáj, fáj az én lelkem!

Jaj én megszorult, jaj én megnyomorult
Haldokló édesanya!
Fejem porba hajtom, könyörülj én rajtam,
Jóságos Istenanya,
Két gyermekem szent kezéd
Nékem visszaadja.

Zug az erdő, hull a lombja,
Vándorgalamb száll a fára,
A fa tövéen fonyadt növény
Gyanánt ül az édesanya:
„Ez a világ rablótanya!”
Igy kiált és sirva gondol
Elrablott két magzatára

Vándorgalamb így szól hozzá:
„Ne sirj, ne sirj te, bús asszony,
Jó hirt mondok, nehéz gondok
Téged többé ne bántsanak,
A könyeid ne hulljanak,
Bánatban megöszült fejed
Ne törd, ne törd új panaszon.

Ne zokogj hát, oh ne legyen
Szívednek több bánkódása,
Ládd a telet is kikelet
Válja föl; ne sirj, légy áldott!”
Szólt a galamb s tovább szállott,
Kísérője lön az anya
Édes, könyes pillantása.

Ragyog a nap, virul a föld,
Rózsák illatoznak,
Piros kendő leng a vállán,
Hej, özvegy asszonynak.

Özvegy asszony: édes anya,
Rózsá van a mellén;
Hej, csak azt a fiát, lányát
Látná már a keblén!

Édesanya éltét csupán
A jó remény tartja;
Oh, jóságos Istenanya,
Könyörülj hát rajta!

Zajzoni.

Pontok Magyarország multjából.

(Emlékeztetőül költőinknek, művészeinknek.)

(Folytatás.)

Az előadottakhoz hasonló események történetünk lapjain bőven találhatók, kik azonban ezen események közül valamelyiket versekben, vagy festészet által örökíteni, terjeszteni akarják, e rövid felemlítésekkel, miket csak egyszerű emlékeztetők gyanánt hoztam fel, megelégedniök nem szabad, hanem Buday Ferencz lexikonát, Bonfin, Istvánffy, Forgács s ujjabb történetíróink munkáit s egyéb hazai forrásokat figyelemmel olvasgatva, magukat még inkább tájékozzák: különösen ajánlom e tanulmányt festészeinknek, mert egy nagyobb fáradsággal festett kép marandóbb és bajosabban pótolható más kompositio által, mint egy ballada vagy vereszet.

A festészet a költészetnél abban is különbözik, hogy a versezethen az egész esemény névszerint is felemlítettén, e körülírás által az világosan meghatározatik; a festő ellenben ezen eseményekből csak egy momentumot ecsetelhetvén, ha ez nem eléggé jellemző, a festett eseményt felismerni nem lehet. A csataképeknél ezen momentum választására különösen ügyelni kell, így p. o. vár védelmeknél történt nagyfelkü feláldozásokra, kirohanásokra három példát hoztam fel, u. m. Zrinyit Szigetnél, Lógódyt Szabácsnál és Szondyt Drégelynél. Zrinyi, midőn már a vár lángba borult, s benne tovább nem maradhatott, a belső és külső várat összekötő hidon rohant az ellenség közé, mellén két sebet kapott, a halantékján a harmadikat, s akkor esett el. Szabács vár-árkát a törökök fával s földdel töltötték be s azon akartak a várba bejutni. Lógódy itt ment eléjük s itt esett el. — Szondy a várban benn harczolt, midőn egyik lábán sebet kapott, fél térdre állva is küzdött, s ugy halt meg. Ezeknél tehát ezen momentumok figyelembe veendők; egyébaránt az sem szükséges, hogy ily momentumul mindenkor maga a harc választassék; lehet az ily eseteket másként is ecsetelni, p. o. Lógódy Simonnál a harc helyett választható azon jelenet, midőn a török császár az elesett magyarokat megtekintti, s azoknak haragot mutató képeitől megborzad.

Nyílt téren történt csatáknál a momentum megválasztásánál

II.

Messze földről küld a lányod,
Ő már boldog, ő már szabad,
Hős lovagok, dícsők, nagyok,
A rablókat széjjelverték,
S kik lányod kinezni merték,
Legyilkolva fekszenek és
Lányod boldog, lányod szabad!

Hős lovagok lányod körül
Úton vannak fiad felé,
Őt is hozzák, feloldozzák;
Lány és fiu együtt jönnek
Ólébe a bús szülőnek.
S hoznak ezer szép örömet
A muló búbanat mellé.

III.

Mikor jön a fiam, lányom?
Az utastól kérdi.
„Szegény örült!” — így felel rá,
Ki baját nem érti.

De az asszony édes anya,
Féltelen reménye;
Csak utközben fiát, lányát
Semmi baj ne érje!

még inkább ügyelni kell, hogy az igazán jellemző legyen. Így például a Derencsényi Imre harcánál azon jelenet ecsetelhető, midőn fia és testvére mellette elesnek, ő maga törött karddal gyalog az ellenség által elfogatik. De lehet ecsetelni azt is, midőn vacsora felett a basa Imre elé, elesett fiának fejét téteti fel stb.

A személyes vagy páros bajvivások is, ha a momentum jól nem választatik, nagyon egyformák s az esetre nézve nem jellemzők p. o. Geréb Mátás Jajza alatt, Tallózi Bálint Kisarnál mindkettő törökkel vitt párba. Nézetem szerint Gerébet nem csatázva kell lefesteni; főmomentum itt, midőn az elejtett török fejét a király lábaihoz teszi.

Nagy figyelmet kell fordítani a vidék vagy hely lefestésére is, hol t. i. a csata történt, mert nagy hiba volna, p. o. egy alföldi várat, mely közönségesen vízárokkal volt körülvéve, s nagy részt földtöltések és karózatból állott — kőfalakkal, bástyákkal ábrázolni, sőt a festendő vár alakját, ha az régi képekből ki nem vehető, még netalán létező omladékaiból kell hű képben összeállítani.

Figyelemmel kell lenni a csataképeknél az ellenség jelmezére, ruházatára is, így p. o. a kunok, kik velünk egyszokásu s nyelvű törzs voltak, hibásan festetnek sz. László korában törökös öltözetben, mert ezek az akkori magyarokkal majdnem egészen egyenlően ruházkodtak, a különbség köztök csak az lehetett, hogy a magyarok már a nyugati népek közt lakván, azokhoz némiképen simultak, különösen pedig a magyarok a keresztényen hitet felvéve, hosszú haját viseltek, a pogány kunok pedig nyírt füllel, üstököt. — A IV. Béla idejében hazánkba berontott tatárok viselete, kik Ázsia széleiről jöve, már nagyrészt a mohamedán vallást követték, az egyéb ázsiai mohamedánokéhoz inkább hasonlíthatott, de fővonásaiban az is magyaros lehetett.

Különösen tanulmányozni kell a magyar történeti festőnek az időbeli fegyverzetet. Midőn a magyar e földre bejött, fegyvere: kard, dárda (hasta), buzogány, nyíl és paizs volt; a vezérek, előkelőbbek használták a sisakot, mellvasat, mely később általános lett. A vegyes házakból való királyok alatt jött csak divatba a talpig vasba öltözés, és tartott mintegy a mohácsi vészig; ezen időtől fogva a törökökkel szakadatlan harczban vagy legalább csatározásokban élvén, (lehet, hogy a törököktől példát véve) az egész vasfegyverzet tűnedezni kezdett, ugyannyira, hogy a XVI. század vége felé, mint Istvánffy írja, a magyarok a paizst is elhagyták, s csupán dárdával és karddal voltak fegyverezve.

Ügyelni kell arra is, hogy a magyarok a löport mikor kezdék használni. Buday Ferencz azt mondja, hogy a löport 1440-ben, midőn Zoványi János, auranai perjel Amurat török császár ellen Belgrádot védelmezte, ezen alkalomkor használták először, de elmondásban látszik önmagával lenni, mert 1428-ik évben Galambóc ostrománál már, saját állítása szerint, Szentgyörgyi Czeczilia a várat a Dunáról ágyuztatta. Azonban az is lehet, hogy Buday Ferencz latin írókat használnván, ezek a tormentum alatt egyéb faltörő gépet is érthettek.

Még nagyobb figyelem fordítandó a ruházatra, mert ez koronként nagyobb változásnak, sőt mondhatnám, divatnak volt alája vetve. Nyilvánosság elé még e tárgyra vonatkozó vitatkozás vagy adatok után készült képek nem igen kerültek. A ruházatot minden századra meghatározni, igen sok fáradságot, kutatást igénylő feladat, sőt csalhatatlanul apró részletekig meg sem határozható; de ezen tárggyal mégis tisztába kell jönnünk, mert mig ezt nem tesszük, hű történeti képeink vagy nem lesznek, vagy minden festő maga alkotván magának eszményi jelmezeket, egymástól az egykoru események is, jelmezeiket illetőleg, igen eltérők leendnek. Nem tudok ugyan nézeteim támogatására pozitív adatokat felhozni én sem, de ugy hiszem, hogy ezen tárgy általános szempontokból is tárgyalható. Ugyanis tudjuk, hogy eleink Keletről ugyan, de Északkeletről származtak, s így inkább északi, mint keleti népek mondhatók; tudjuk, hogy pogány vallást követték, állattenyésztésből éltek, a fényűzést nem ismerték, mert Béla király Névtelen jegyzője szerint is, az aranyat, ezüstöt, gyöngyöt, csak annyira nézték, mint a követ stb.; továbbá harczkedvelők voltak, és annyira lóra szokottak, hogy a külföldi írók tulzott állításai szerint, lóháton költötték el ebédjüket, s azon aludtak. Annyi mindenesetre bizonyos, hogy eleink nemesek kijöttek alkalmával, de később is egynehány századig, mindig csak lovon harczoltak, s így a magyar kizárólagosan lovas nép volt. A ruházat, főleg kez-

detben, a szükség szüleménye volt, és így a népek, nemzetek azt, főleg az éghajlat viszonyaihoz, mely alatt éltek, ugy szokásuk és életmódjukhoz alkalmazták. Ennek folytán például a meleg égöv alatt lakók ruházata bő, pongyola volt, és az most is, mert itt a ruha a test eltakarásán túl arra volt, hogy a testet a nap heve ellen védje. Ezek kelméikre nézve, főleg híveset tartó szövetekből készültek; az arabok például nemcsak a bő ruhát viselik, de a kelmésin közül is a nap sugarait leginkább visszaverő fehér színt használják. Maga a turbán is, mely a keleti s déli népeknél főlegül használtatik, ritka szövetű, könnyű kelméből állván, a főnek a nap heve elleni megvédésére szolgál. Az észak lakói ellenben testhez fekvőbb, állatok bőrével bélelt, és így meleget tartó ruhát viselnek; fővegeik is állatok bőreiből készültek. Az idő viszonytag-ságai ellen védelmül, mintegy takaróul, felsőruhát azonban, köpönyeget vagy más ehhez hasonló bő felsőruhát is használtak. A magyar északkeleti faj levén, ősruházata szintén testhez álló, s nagyrészt állatok bőreiből készült vagy azzal bélelt volt. A népek, és szokásaikat, habár a divat után módosítva is, meg szokták tartani, sőt a köznép köréből az egészen soha kisérm irható. A magyarnak diszruhája, sőt a köznépek mindennapi öltözete, most is bőrközzel bélelt és prémelt, vagy egészen ilyenből áll. Ezt tanusítja a ködmön, bunda, mely a vagyonosabbaknál később posztóval borítatván, lett belőle mente, palást, bekecs stb.

A magyar állattenyésztő vándornép volt, amellet harczkedvelő, és pedig lovas. Mint vándor s egyszerű népek asszonyi pipe-rekhez sem ideje, sem alkalmá nem volt, ruházatának alakja is olyan lehetett, mely a lovaglást, a lovon harczolást lehetőleg könnyűvé tette. A mely fényűzést őseinknek tulajdoníthatunk, az a mondottak következtében is, csak fegyver, paripa, s állatok bőreinek ritka drága voltában nyilvánulhatott s nyilvánul is. Nyuszt bőrt ruházatukon, mint a Névtelen jegyző említi, nemcsak az előkelők, de a köznép is szíltében viselt, a ritkább állatok bőreit, tigrisét, párduczét stb. őshazájukban, a délkeleti népekkel szorosabb viszonyban, vagy cserekereskedésben is állván, ezen déli állatok bőreit fényűzésüképen megszerezték s viselték is. Mostani hazánkban megtelepedve, s a déli népektől távolabb esve, ezen állatok bőreinek használata mindinkább gyűrűlt, helyette a hazánk erdeiben is talált nyuszt, medve és farkas bőrök használtattak. Hogy a magyar fényűzés régi korban csak az említett tárgyakra szorítkozott, tanusítja azon mindnyájunk által ismert körülményen kívül, hogy a magyar fényűzést ruházatában mai napig is csak egyedül ezen tárgyak teszik, s mint mondám, bizonyítja történetünk is, így p. o. midőn Ujlaki Lőrincz II. Ulászló üldözöbe vettes várait egymás után elfoglalta, Ujlak várában Lőrincz vagyona közt nagy kincset érő 300, drága bélést és prémű öltönyt talált (hihetőleg mente ket, palástokat.) Eleink kizárólagosan lovas nép levén, hogy ruhájoknak oly szabásúnak kellett lenni, mely a lovaglást, s főleg a lovon harczolást nem gátolta, az is igen természetes, és így alsó ruhájoknak kurtának, a felsőnek pedig bőnek kellett lenni, mely mind a lovagot, mind magát a lovat is az idő viszonytag-ságai ellen védte, betakarta. Hogy a magyar viselet lovagláshoz volt készíttve, tanusítja a szűk nadrág, az alsó dolmány rövidsége és hátul is felhasított volta, mely a köpönyegnél, palástnál, vagy hosszú menténél már inkább hiányzott, mert ennek rendeltetése, mint fentebb mondám, a lovac és ló betakarása volt. És épen ezen palást vagy mente levén rendezen állatok bőreivel bélelte és prémelte, — nem pedig az alsó kurtább dolmány, — a fényűzés a magyar ruházatban majdnem kizárólag a mentére és palástra szorítkozott.

(Folytatás következik.)

Gróf Széchenyi István műveiből.

— Ismerje meg kiki, mi az ő mestersége s tisztje; ha valamiben felsőbbet vagy elérni, fejtsse ki azt tehetsége szerint, foglalkozkodjék azzal minden nap, s tegye azt, csak azt minden vizsgálati s tanulási fő tárgyává; minden egyebet melleleg folytasson, az legyen dolga, egyebet nyugalma, pihenése.

— Az elmének főtehetsége — praktikai tekintetben véve — a képzelet, emlékezet, s ítélet.

— El van már döntve, hogy a lehető legnagyobb szerencsét sem a magától mindent megtagadó, sem az örömeiben undorodásig uszó nem találja fel, hanem az, ki lehető legtöbb keserű érzések eltávoztatása mellett, mérésével még édes gerjedelmeknek is örvend.

— Se magasb lelkek, se állatok nem vagyunk, hanem emberek; éljünk azért mint emberek, csak hogy halhatatlan részünk soha ne váljék rabba.

Báró Jósika Miklós.

Nem mi vagyunk okai, hogy majdnem egy évtized óta fennálló lapunkban, melyben hálás elismeréssel font koszorunkat tűzük érdeműs hazánkfiaink homlokára, a magyar irodalom egyik legfényesebb nevével csak most találkozhatunk olvasóink. A hazánkra nehezült idők s az ezekkel karöltve járt sajtóviszonyok okozták, hogy e nevet, mely a legnépszerűbbek közé tartozik, melyért a fiatalság egy időben rajongott, melyről a polgári és felsőbb körökben egyaránt tisztelettel emlékeznek, a lefolyt szomorú évtizedben említeni sem volt szabad — mert az, a ki e nevet viseli, az 1848-i eseményeknek szintén egyik áldozataul esett s azóta imádott honától elszakasztva, száműzetésben tölti napjait! Az idők jobbrafordultát hirdeti azon körülmény is, hogy báró Jósika Miklós ismét saját neve alatt adhatja ki regényeit, s mi leplezetlenül nyilváníthatjuk iránta méltánylatunk, kegyeletünk érzelmeit.

Osztolni fog, reméljük, ez elismerésünk adójában az egész magyar közönség, mely nagy és hű fiai iránt mindenkor meleg érzelmeiket táplált. Nem lesz senki, a ki hangzó szavainkat akár tulzottnak, akár időelöttieknek nevezze — az érdem teljes méltánylására sem elég erőnk, sem elég térünk nincs, de hiszen annál későbbben szól ajkainkon a dicséret! Akkor jövőnk, midőn Jósika Miklós írói munkásságának délpontján áll, midőn száznál több kötet hirdeti szelleme magasságát, műveltsége átalánosságát és érzülete tisztaságát. A kötetek e százada oly kedvezménye a sorsnak, melylyel általában csak ritka irodalmi férfiu dicsekedhetik; s oly érdem, melyre ha — kivált korábbi viszonyainkra emlékezve — azok tartalmát s irányát tekintjük, büszkén utalhat az, ki egy egész életet, lelki testi minden erejét szentelvé a fenséges czélok elérésére. Indítókat kívánunk tehát szolgáltatni olvasóinknak egy írói jubilaum megünnepléséhez, midőn nagynevű regényírónk életpályájának s irodalmi munkásságának rövid vázlatát adjuk.

Jósika Miklós későn lépett az irodalmi pályára; ez elhatározását élet és tanulmány előzte meg — innen azon örvendetes csodálkozás, mely első föllépése alkalmával, az ismeretlen nevű, de egészen kész író láttára a magyar olvasó közönséget meglepte. B. Jósika Miklós Erdély fia, az ős Branyicskai Jósika-család ivadéka. Született 1796. április 28-án Tordán. Miután a jogtudományokat elvégezte, 1811-ben katona lett, egy dragonyos ezredbe lépett. Részt vett az akkori hadjáratokban, s vitézsége mellett szól, hogy 1814. a Mincio melletti ütközetben, febr. 8-án a csatatéren nevezte ki ezredese főhadnaggyá; sötégy hónap mulva már kapitánynya lőn egy gyalogezredben. Mint ilyen jelen volt a franciaországi hadjáratban

is, de már 1818-ban kilépett a katonaságból, haza ment Erdélybe s ott meg is házasodott. Hosszabb ideig visszavonult magánéletet élt, komoly tanulmányokkal és tervekkel foglalkozva.

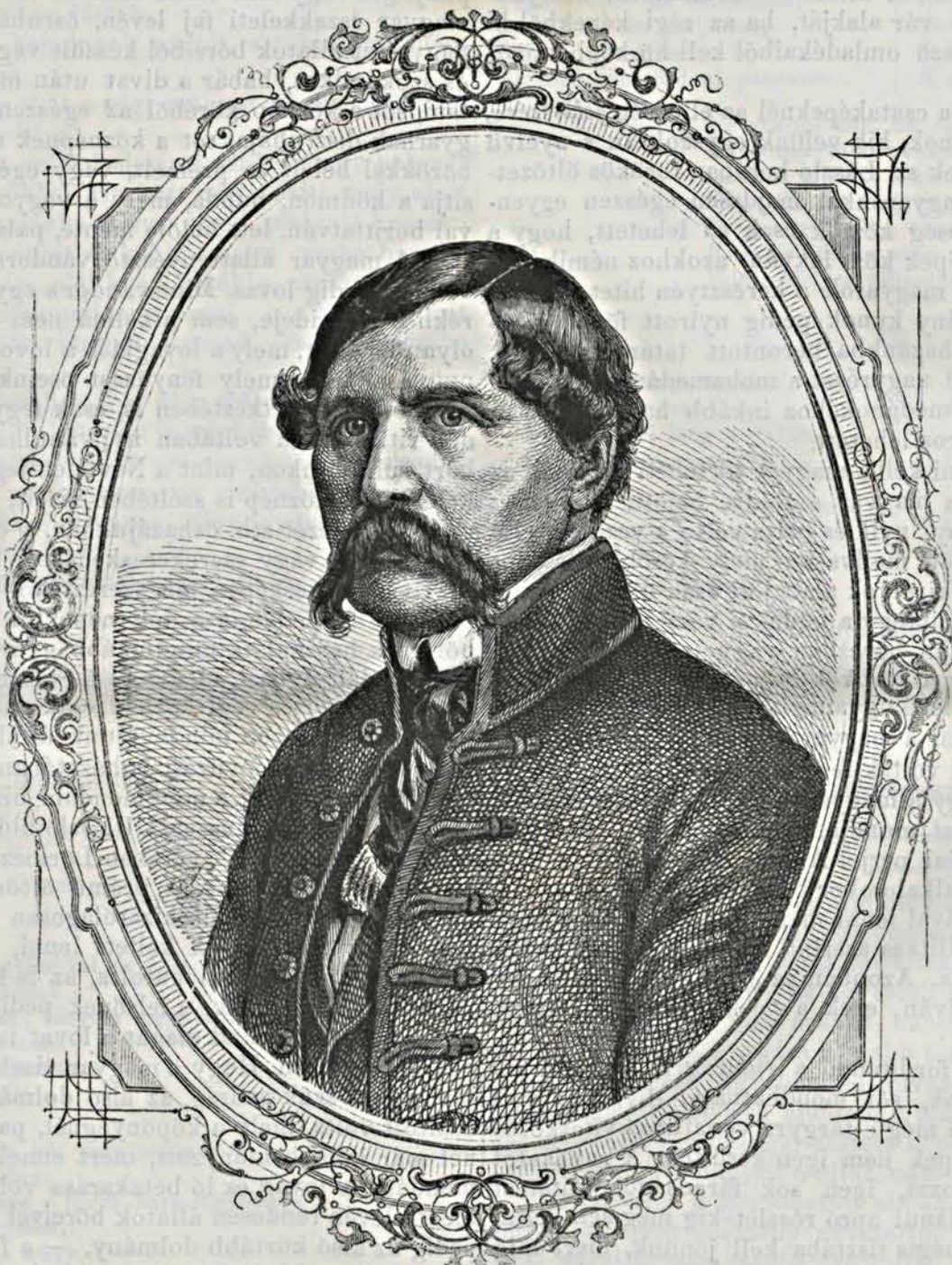
De a benne élő tehetség s folyvást gyarapodó szellemi erő elvégre nem maradhatott tétlenül s követve magasabb hivatását, működési tért keresett. 1834-ben az erdélyi országgyűlésen lépett fel határozott szabadelvű irányban, a megtámadott jogok és törvényesség védelmére. A jég meg vala törve; vágya, tovább haladni a megkezdett pályán, határozottabb alakot öltött, ellenállhatlan ösztönné lőn. Nemsokára Magyarországra, a magyar szellemi élet központjába, Pestre tette át lakását, s csak a nyarat töltötte erdélyi birtokán, a természet bájaival megáldott regényes Szurdokon. 1835-ben a kolozsvári sajtó alól csaknem egyszerre két kis munka jelent meg; az egyik „*Irány*“, a másik „*Vázolatok*“ cím alatt, melyek részint politikai, részint philosophiai töredékeket tartalmaztak. E két munka már már az eddig ismeretlen nevű szerzőre kezdé vonni a közfigyelmet, midőn nemsokára reá, irodalmunkban korszakot képező hatást idézett elő „*Abafi*“ című első regénye.

Regényekben szegény irodalmunkban e mű egyszerre megnyerte a költő számára az egyetemes olvasó közönség osztatlan tetszését s akkori legtekintélyesebb kritikai lapunk egyik ítése így kezdé a regény feletti ismertetését: „*Le a kalappal, uraim!*“ S vajjon ki ne osztóznék még ma is, csaknem 30 év lefolyása után, amaz ítéletben? Ki ne olvasta volna Jósika gyönyörű „*Abafi*“-ját? melyik ifju szíve ne dobogna hangosabban, ne érezne nemesebb vágyakat, midőn e művet olvassa, melyben a költő az erős akarat, az önálló szellem győzelmét a nem tisztá indulatok, a semmit nemtevés, az önelhanyagolás gyáva safa felett, örökítő megmaradandó becsű művészi alakban?

Jósika neve ünneplétté lőn a hazában, s — a mi műveinek egyik

legfőbb érdeme, irodalmunknak egyik legnagyobb nyeresége — a magyar regény ajtót talált a külföldi művészi regények által művelt izlésű, gyakran elfinnyasodott főúri körökbe is. Jósika nemsokára a magyar Akadémia tagjává választottat s midőn 1838. a Kisfaludy-társaság, e tisztán szépirodalmi intézet keletkezett, ennek tagjává, 1841-ben igazgatójává, 1842-ben pedig elnökévé választottat.

„*Abafi*“ egy kiapadhatlan friss forrást nyitott meg Jósika Miklós szellemi tevékenységében. Regényei bámulatos gyorsasággal követték egymást a regényolvasó-közönség nagy gyönyörűségére, mely nem tudá, a ritka termékenységet csodálja-e inkább, vagy azon sokoldalúságot, történelmi s lélektani tanulmányt, melyet különböző tárgyú és alaku regényeinek s apróbb beszélyeinek nagy száma tanúsított? Az tény, hogy öröme és büszkesége

BÁRÓ JÓSIKA MIKLÓS.

volt a közönségnek s Jósika egy új regényének megjelenése mindenkori szájára járó örvendetes esemény vala.

Még kell elégednünk, ha Jósika regényeinek tüzetes méltatását másokra bízva, e helyen, ama rendkívüli munkásság kitüntetésére, eddig megjelent regényeinek egyszerű sorozatát mellékeljük. Elősoroljuk mind azokat, melyeket saját neve alatt írt, mind azokat, melyek száműzetése óta, a szigorú tilalom következtében neve elhagyásával „*Eszther szerzője*“ név alatt jelentek meg. *)

Jósika regényei 100 kötetnél többre mennek. Valóban nagy szám egy emberi életre, főképp ha meggondoljuk, hogy a költő csaknem 40 éves férfiu volt, midőn az írói pályára lépett! De azért még sem a „számban“ fekszik az ő írói érdemeinek súlypontja, hanem műveinek mind művészi alkotásában, mind tartalmi gazdagságában, mi által — mint el van ismerve — Jósika Miklós irodalmunkban korszakot alkotott. Azon megtiszteltetésekön kívül, mikről fentebb emlékeztünk, egyéb kitüntetésekben is részesült a közkedvességi, és sokáig egyedül állott regényíró. Így a magyar tud. Akadémia az ő „*Utolsó Báthory*“-jának ítélte oda az akkori akadémiai nagy jutalmat; tisztelőinek szép serege pedig egy drága értékű és historiai becsű nagy billi-kommal tisztel meg — s ez volt az első ilyen mű megiszteltetés, melyben valaha magyar író részesült.

Munkáinak legnagyobb része megjelent német fordításban, sőt több regénye francia, angol nyelvre is lőn fordítva s a külföld vetélkedett velünk a költő iránti elismerés nyilvánításában. Itthon sürűn vették és olvasták e mulattató és tanulságos olvasmányokat, melyek a fiatal kedélyekre csak nemesítő hatással bírtak. Regényeinek nagy száma, különösen a régiekben, eddig két-három kiadást értek meg s folyvást a legjobb keletnek örvendnek. — Megjegyzendő, hogy regényeinek kezdettől fogva mostanig, állandó kiadója Heckenast Gusztáv, kinek viszonya a regényköltő irányában évek lefolyása alatt mindig melegebb és meghittebb lőn s ki ezáltal

*) Jósika Miklós regényei következők:

Saját neve alatt:	Jósika István	5 kötet.
Abafi	Egy kétemeletes ház Pesten	1
Zólyomi	II. Rákóczy Ferencz (a korábbi sajtókatóság lefoglalta; most újra saját alatt van s legközelebb meg fog jelenni)	6
Az utolsó Báthory	Egy magyar család (Lipcsében jelent meg)	2
A csehiek Magyarországon	Egy folyam külföldi regények magyar fordításban, összesen	10
Zrínyi, a költő	„Eszther szerzője“ név alatt:	
A könnyelműek	Eszther	3
Az élet útjai	A nagyszabasi királybíró	3
Élet és tündérhon		
Szív rejtelmek		
Viszhangok		
Akarat és hajlam		
Regényes képletek		

nemcsak maradandó becsű művek egész sorával gazdagítá irodalmunkat, hanem egy sokáig betöltetlen s fájdalmasan érzett hiányt is pótolta. Jósika feltűnése előtt hazánk regényolvasó közönsége a külföldi irodalmak, gyakran erkölcs- és érzelmetrontó termékeire volt szorítkozva.

Még csak azt kell elmondanunk, a mi még mindnyájunk friss emlékezetében van. Báró Jósika Miklós 1848-ban mint a felsőház tagja a „honvédelmi bizottmány“ tagjává nevezetett s a kormányt e minőségben Debreczenbe, Szegedre s Aradra is követé; Kossuth kormányzósága idejében a kegyelmezési legfelsőbb törvényszék tagjává nevezetett. A forradalom bevégeztével külföldre menekült, azok sorában látjuk az ő nevét is, kiket a haditörvénysekkel halálra ítélték. Nemsokára Belgium fővárosában, Brüsszelben vőn állandó lakást s ott él mai napig. Írói munkásságát nemcsak hogy meg nem szünteté, de — tisztelet érte és elismerés! — még az eddiginél is nagyobb mérvben fejtette ki, a mint ezt az „Eszther szerzője“ név alatt megjelent számos regényei tanúsítják. Nincs is ez uttal hobb óhajásunk, mint hogy többi számított honfitársainkkal együtt, köztiszteltünk és szeretetünk méltó tárgyát, Jósika Miklóst is, mielőbb itthon, ősei imádott hazájában színről színré tisztelhesük!

Az ég, reméljük, nem sokára teljesíteni fogja az összes nemzet óhajását.

B. Jósika Julia.

Örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy ezuttal a magyar írói kar egyik leghívatottabb, legszelleműsőbb tagjának arczképét is bemutatassuk. Báró Jósika Julia, született Podmaniczky bárónő, mintegy 15 év óta második hitvese kosorus regényíróknak, b. Jósika Miklósnak s ennek jó és rosz napjaiban nemcsak hű követője, ki vele a száműzetés fájdalmait híven megosztja, hanem szellemi fensőségre s lelki műveltségre nézve is méltó barátnéja, élet-

társa. Irodalmunk munkásai között egy idő óta igen sürűn találkozunk női nevekkal, s voltak, kik e körülményben a női hivatás eltévesztését, itt-ott hiúság, s nem mindig kifogástalan indokok hatását keresték. Nem vizsgáljuk ez állítás igazságát, de azt

BÁRÓ JÓSIKA JULIA.

Ismét saját neve alatt:	4 kötet.
A két barát	
Osszesen	101 kötet.
E regényekhez sorozandók egyéb tárgyú művei:	
Irány	1 kötet.
Vázolatok	1
Ifj. Békessy Ferencz kalandjai. Al	
Móricz név alatt	2
Regény és itészet	1
Magyarország és történelme	3

nem tagadhatjuk, hogy épen irodalmunk érdekében benső örömet éreznünk, valahányszor oly tiszta szív- és lélek műveltséggel, igazán női gyöngédség- és szerénységgel, kedélynemességgel és elfogulatlan, emelkedett világnézettel találkozunk, minőt b. Jósika Julia eddig megjelent irodalmi műveiben tapasztaltunk. Hogy ily szellem és irány az irodalom által évtizedekig elhanyagolt hölgyvilágunkra csak jótékony hatású lehet, egy perczig sem kételkedünk.

Jósika Juliának e jótékony hatását a magasabb céljait eléggé tanúsítják megjelent művei, mint: „Eva” című két kötetes regénye; a fiatal olvasók számára írt „Közlesek a külföldről” című elbeszélései s a „Nővilág” című hetilapban hosszabb ideig írt ép oly tanulságos, mint szellemes *divattudósításai*, miket a nagy világban jártas hölgy igen gyakran fűszerezett a társadalmi élet, a női nemesebb hivatás rajzaival, okos és bölcs utmutatásaival, tanácsaival. E divattudósítások nem (mint e téren oly gyakran tapasztaljuk) a hiúság és üres kíváncsiság betöltését czélozták, hanem az izlés nemesítése, a szép iránti érzék és nemes eszmék iránti fogékonyság fölébresztése volt legközelebb feladatuk. Azért volt a nevezett lapnak e rovata az olvasó női közönségnek egyik kedvenc olvasmánya. S azért jövőnk mi is, kifejezni elismerésünket azon ohajtásunkkal együtt: vajha ez igazi hivatással bíró író nő szellemi munkásságával a magyar irodalom mindig gyarapodó terén minél gyakrabban találkozunk!

Állandó vagy szüntelen változás alatt áll-e még most is a föld kérge?

Egy angol hajóskapitány utijegyzeteiből közelebből ezeket olvasám: „1852 okt. 13-án az Atlanti tengeren, 12 mérföldre az egyenlítőtől, különös esemény vonta magára hajónk figyelmét. Ugyanis hajónk legénysége a tenger mélyéből egy dörgéshez hasonló zugást halla feljöni, mely lassankint oly erőssé vált, hogy a legénység legnagyobb lármája sem volt hallható. A tenger hegy-magaz habokat hányna, és midőn a szél is több oldalról fúni kezdte, a kormányos szinte minden hatalmát elveszté járműve felett, melyet a szélkorbácsolta habok most a magasba, majd a mélységbe löktek. A legénység imára kúcsolták kezeiket s elvesztetteknek hívék magokat. — Tizenöt minutáig tartott ezen félelmes állapot. Ezután a tenger lassankint csendesedni kezdett s a kormányos a járművet ismét igazgatni kezdé. Hajónk megmenekedett, de több magok, melyek a zugás kezdetekor látszának, áldozatai lettek a tenger hánykodásának, s romladékaik itt-ott a tengeren szétszórva uszkálának...”

Ez kétségkívül egy föld alatti rengés volt, vagy nevezhetné az ember tengerrengésnek is, — tehát egy új bizonyítványa annak, hogy mindenütt, még a tengerek alatt is a föld alatti tűz munkál, és hogy a föld belseje mindenütt tüzzel van tele, mely valószínűleg a föld belsejét olvadott állapotban tartja, s szilárd felülete a földnek csak egy vékony kéreg egy izzó cseppen, mely kéreg aránylag sokkal vékonyabb egy narancsra ragasztott aranylapocskánál.

Ebből önként következik, hogy a föld felületének jelenlegi alakja, tengereivel, szárazságaival, hegyeivel, völgyeivel és síkjaival épen nem oly állandó és biztos még, mint arról az emberek általában szoktak hinni. Azon idő ugyan elmúlt, melyben földismészeink állításai szerint ezen tűzanyagnak kitérései oly hatalmasak valának, hogy a tengerből hátra hegyeket mint az Alpok kiemeltek, a melyeken még most is, jelentékeny magasságban megkövült csigákat és más tengeri állatokat bőven lehet találni; melyben a föld felületén tenger és száraz változtaták szerepöket, — melyeknek ember tanuja nem vala: de, hogy még a történeti időben is, mióta az emberi nem a földön lakik, a felületen nagyszerű változások történtek, e mellett csaknem az egész földön félreismerhetetlen bizonyítékok szólnak. Az említett tenger alatti rengés is azon a vidéken nem egyszer történt, hanem hasonló jeleneteket azon a helyeken gyakran vettek észre, sőt néha vulkáni hamut is lehetett ott látni a tenger színén uszni. Berghaus a dél-atlanti tengeréről vett mappáján kijelölte e vulkántermészeti helyet, mely Szt. Ilona és Ascension szigetek körül van. Már ezen szigetek maguk is vulkántermészeti, s valószínűleg létezésüket is egy ily vulkáni kitérésnek köszönhetik. Oly szigetek, melyek a tengerből előbukkant vulkánok, bőviben vannak Olaszhon, Göröghon, Island és Ázsia keleti partjain. Sőt vannak olyanok is, melyeket a tengerből lassankint kiemelkedni láttak. 1831-ben egy hajó Szicília körül

távolról észrevette, hogy a tenger egy helyen forr és erősen gőzölög; vigyázva közeledtek a tengernek azon része felé, s látták, hogy a tengerből egy darab száraz föld emelkedik ki. Több nap lefolyta után partjain kikötöttek s a szigetnek *Ferdinande* nevet adának, de csak néhány hónapig bírhaták a feltalálók, mert ismét a tenger alá süllyedt.

Nevezetese a föld felületének azon változásai, melyek a történeti idő óta a felületnek lassankint emelkedése és süllyedése által a földnek különböző részein állottak elő, és a melyeknek épen a benső tűz hatása következtében kellett nyilvánulniok, melyek ily esetben észrevehetetlenek és lassuk, de sok idő multával észrevehetők és nevezetes változást idéznek elő. Ezen benső tűz lassankint hatását a tengerek közelében vették észre, és előbb azt hitték, hogy a tenger fogy vagy nő, *niveau*-ja lesz magasabb és mélyebb, de ezt a folyásokok súlygyenének tanításával meg nem egyeztetették. Így emelkedik Svédhon partja századok óta lassan, de észrevehetőleg. Az upsalai egyetem már 1731-ben vizsgálatot tett ennek kimagyarázására. A sziklákon, épen a víz tükrevel egy irányban, bevágásokat tettek, de ezen bevágások néhány év elteltével a víz tükre már felül állottak. Azóta többször tettek ilyen kísérleteket, mindig hasonló eredménnyel. Az emelkedés némely helyeken inkább, más helyeken kevésbé történik, mi elég bizonyíték arra, hogy nem a tenger süllyedése az oka. Schvonen partja ellenben lassankint süllyed. Adria városa egykor épen a tenger mellett fekvék, melynek nevét adá, s kikötője is vala, most messze fekszik a tengertől. Hasonló jeleneteket vehetni észre Franciaország, Anglia, Grönland és Délamerika partjain. Azonban ezen emelkedések és süllyedések sokkal lassabbak, hogysem egy két-hét vagy hónap alatt észre lehetne venni. Ki pedig csupán csak szemmel néz, azt az olasz partokhoz utasítjuk. Ott állanak a volt nápolyi királyságban a Pozzuoli Serapis templom híres romjai, mint elvethetetlen bizonyítéka azon lassankint változásoknak, melyek e partokon történtek, melyek pedig az emberi nem létezése óta. Sok más közel fekvő omladványokon kívül ott áll romkövektől körülvéve három márványoszlop, melyek jelenben, ha egy tekintet vetünk reájok, meggyőznek arról, a minék itt évezredek folytában történni kellett, s mégis ezek a tudósok előtt sokáig csak talány és Eris almája valának. Az oszlopok a tengerhez oly közel állanak, hogy a víz csapdossa aljukat. A régi rómaiak ezt az egyébiránt építészeti fényvel ellátott épületet oly roszul választott helyre állították volna, hová a víz minden pillanatban benyomulhatta? — Bizonyal nem. — Nem marad tehát semmi egyéb feltétel, mint az, hogy a templom építése után süllyedt a tengerpart. — De menjünk tovább. — Ha az oszlopokat jól szemügyre vesszük, úgy találjuk, hogy teteje mind háromnak olyan, mintha furóval lenne átfurva, még pedig nem is csak egy, hanem több helyen. E lyukakat, — bővebb vizsgálat után úgy tűnik ki, hogy — a furó tengeri kagylók csinálták, mert meg találunk is ily megkövült kagylókat az üres lyukakban. Ezen furó kagylóknak természetük az, hogy ők csupán csak a víz alatt élnek s a kövekben, mely lyukakat furva, ütik fel tanyájukat. Most már önként az a kérdés támad, mi módon juthattak azon kagylók az oszlopok felső részéhez? Nyilvánvalóan csak úgy, ha azon oszlopok egy időben egészen a víz alatt állottak. Hajdan tehát itt a part víz alá süllyedt, s hosszabb idő múlva ismét a mostani magasságig emelkedett. Eszerint ez oszlopok elvethetetlen bizonyítékai azon ingásoknak, melyek e partokon évszázadok folytában történtek, és arra tanítanak minket, hogy a föld felületét állandónak nem mondhatjuk, nem tekinthetjük.

Ónodi Weress Károly.

Egyveleg.

— (Nevezetes bírói ítélet a lefolyt időkből.) A Vasárnapi Ujság folyó 6-ik számában közöltetett egy, valóban furcsa és meglepő tartalmú és formájú folyamodvány, azonban annak bebizonyítására, hogy az ily folyamodványoknak megfelelő hasonmodor *ítélet* is hozott, még pedig eredeti tőz gyökere magyar ember által (?) ezuttal egy zálogváltó pörben, Mármarosmegyeben Szigeten székelt cs. bíróság egyik tagja által hozott ítéletet szóról szóra ideiktatunk, mint következik:

„Ugy véleltem tagadni nem lehet, de ha a zálogváltó pörfolyama törvény által meg van akasztva; mi jogon daczoltatik tovább vitetni, inkább áthozó kereső fél tényezetének, mint a bíróság irányának kinövéséi? Ugyan azért felpörös óhajmaitól el íttetendő.”

Közli az eredetiről vett másolatot — Várady Imre.

TÁRHÁZ.

Hazai építészettünk ügyében. *)

Henszlmann Imre ur, mint építészeti dolgokban első hazai tekintély, tudományos értekezést tartott a magyar Akadémia színe előtt oly czélból, hogy az általa ugnevezett *csucsvics* (góth) stylt az akadémiai építkezésnél érvényre emelje. Ő, mint akadémiai tag, jogával él, ha értekezést olvas fel, és az Akadémia ellen sem szólhat senki, ha az csucsvics stylben építeni jónak látja: mennyiben azonban említett értekezés, több hirlapban megjelenven, országszerte olvastatott; mennyiben az nemcsak az Akadémia palotájára, hanem összes honi építészettünkre félreismerhetlen vonatkozással bír: mi, kik annak több tételét saját meggyőződésünkkel és kíváltk a magyar építészeti szerencsés fejlődésével megegyeztetni sehogysz tudjuk, nehogy hallgatva egyetértési látszassunk, felszólalni és egyébkint igen tisztelt hazánkfiának ellentmondani vagyunk kénytelenek.

Mindjárt az értekezés elején állítatik, hogy az építésnél előforduló főkérdések közt legfontosabb a *stylkérdés*. Mi ezt máskint tapasztaljuk: elméletileg úgy, mint gyakorlatilag első kérdés mindig: *mit, miért* építünk? Erre nyomban jó a második: *miből, hogyan* építsünk? Az elsőre az építészeti tudomány, a másodikra ugyanaz mint mesterség felel meg, és mint e kettőnek összetétele tekintendő az építészeti mint művészet, mely a stylkérdést megoldani, vagyis az építmény szépségzeti oldalát kidolgozni van hivatva. Ezért a stylkérdés magában foglalja ugyan az elrendezés és szerkezet kérdéseit, de csak mint ezek eredménye, nem mint oka; természetek tehát, hogy előbb a két eredeti kérdést döntsük el: akkor pedig a harmadik mint önként következő, nem mondható fontosnak.

Valószínű azonban, hogy Henszlmann ur egészen más értelemben veszi a *styl* szót, mint mi. Értekezésében ez áll: „Mindens styllal joggal megkivánjuk, hogy alapvetel állítsunk fel, s ebből az építészeti czélirányossággal értelmében és a használt anyagok tekintetbevételével szervileg fejtesse ki arányait és idomait.” Miféle alapvetlről van itt szó, mi az az építészeti czélirányosság, nem tudván; e meghatározás fölül egyebet nem mondhatunk, mint hogy az igen-igen határozatlan.

Az értekezés folyamából ugylátszik, szerző csak két igazi stylt akar elismerni, és ezek alapvetl a mennyezet szerkesztésének módjában véli felalálhatni. Tudjuk mi is, hogy a mennyezet legfontosabb alkotórésze minden hajléknak; tudjuk, hogy két elvileg különböző módon készíthető az, ugymint *gerendázat* és *bolthajtás* által; tudjuk, hogy a gerendázat a dór, a bolthajtás a góth stylben lett mint művészeti tárgy, a szépség legfelsőbb fokára emelve; de mindebből nem következik, hogy a mennyezet legyen valamely styl kriteriuma, ellenkezőleg tény, hogy góth stylben gerendázatot használni igen jól lehet.

Mellőzvé mindazáltal azon kérdést, mennyiben styl, vagy nem styl a római, román, byzanti, arab vagy a renaissance: inkább arra felelünk, mit Henszlmann ur, habár nyiltan ki nem mond is, be nem bizonyít is, de felvesz és követel: hogy okvetetlen valamely *tiszta* stylben építsünk. Nézetünk szerint a szellemi világban nem határozott körvonala, szám szerint megolvasható tünényekkel találkozunk, ellenkezőleg egymásból és egymásba folyik minden; végletek és ellentétek jönek létre; a magasabb matheizis szerepel és nem az egyszerűség. Valamint azt nem mondhatjuk meg, hány vallás, tudomány, vagy művészet letezik, úgy azt sem, hány építészeti styl van vagy lehet. Igaz, a dór és góth styl sok tekintetben kiválik a többi közl, és alig fogunk esalatkozni, ha ezeket *stylvételeknek* lenni állítjuk; mint ilyenek legbiztosabbak, legművészeibeb; de tagadhatatlanul egyoldalnak és korunk közvetítő szellemével ellenkezők is. Nem látjuk be tehát: *miért ne volna egyéb választás* csak e kettő között, miért ne volna legegyszerűbben czélhozvezető épen a *középút*?

Nem akarjuk erőszakolni a tudományok házának építőit, hogy a magyar építészeti styll azonnal feltalálják: de viszont, a mit ez ügyben ellenünk Henszlmann ur felhoz, kevésbé alkalmas arra, hogy lemondásra bírjon kedvez eszménkről. Ő így okoskodik: ha magyar styl volna, jó volna; de mivel nincs, és mától holnapig nem is teremthető, tehát nem is lesz soha; kár felette egy szót is veszíteni. Szabadjon kérdésünk: vajjon gombamódra egy éjen át szoktak-e az építészeti stylek teremni?

„Kénytelenek vagyunk tehát a meglevő stylek közt választani.” De ha minden időben minden népek a meglevő stylek közt válogattak volna, ugyan hány styl közt válogathatnának jelenleg?

Azon tétellel szemközt, hogy nekünk *boltozatos* styl kell, bátorodunk megjegyezni, hogy lakházainknál rendesen gerendamennyezet használtatik, és nagyobb termeiket boltozni, korunkban észbe sem jut a gyakorlati építésnek; példa erre a bécsi bank-épület, a pesti és bécsi zsidótemplom, számtalan színház és tánczterem; és ha néha templomoknál vagy emeletes házak földszínein alkalmazzuk a bolthajtást, semmitől sem grizkedünk inkább, mint a gerincezett keresztbolttámokkal összekötöttségétől. Már pedig úgy hiszszük, kár volna az ország- és világszerte divatozó építmódot csupán a csucsvics styl kedvéért felforgatni.

Végre Henszlmann ur érezvén, hogy a stylkérdést elvileg eldönteni

*) Az Akadémia épületének közérdekkel kísért fontos kérdése e napokban fog eldőlni, — a torvrajzok készítésével megbízott szakférfiak basadták az Akademiának munkáit. Az elhamarkodott határozatoktól óvjunk meg bennünket a hon s a művészet nem-tője — s azért hallgassuk meg a véleményeket, melyek a tárghyhoz jó akarattal és szakavatottan szólnak.

alig lehet, elkezdí felszámolni a góth styll minden kigondolható előnyeit, hosszú sorban. Mindezekkel szemközt elég legyen kimondani, hogy a góth styll mint *régészeti tárgyat* mi is rendkívül nagyra becsüljük, mert szép és czél-szerű volt a maga idejében, és számunkra végtelen sok tanulságot foglal magában. De a középkor, a vallási buzgalom, hübéri rendszer és czéhviszonyok kora lejárt, nem is fog többé soha visszatérni; háromszáz éve, hogy az építészeti terén fejtelenség, forradalom uralg: az előbbi állapotot visszahozni semmi erő nem képes; a művészet a korszellemmel haladni tartozik, és ha mától holnapig nem is, de valamikor bizonyosan létre kell jöni egy új styllnek, mely minden eddigiek tökélyeit egyesítvén, a kor szükségleteit kielégíteni, és ennek jellemét művészetileg kifejezni képes legyen. Ezért most, midőn az *dámeneti korszakot* éljük, ne akarjunk visszatérni a régihez, ne kísértünk meg, fentartani a legkifejtettebb, legbiztosabb styllt: tekintszünk inkább előre a jövőbe; sajátítsunk el minden styllból, a mit jónak látunk, alkalmazzuk az egyszerű természetesség, józan közvetítés és művészi szabadság elveit; a styll azután magától fog jöni, és előbb, mint hittük volna, önálló nemzeti építészeti díszítendi szép hazánkat. — Hencz és Bergh, építészek.

Utazási program bórászatunk érdekében.

Nem kétfem, hogy bortermelő közönségünknek azon része, mely a gazdasági ipar fejlődésével karöltve kíván haladni, figyelemmel kísérté mindazt, mit eddig Hooibrenk szőlőművelési rendszeréről részint a „Gazdasági Lapok”-ban, részint a „Magyar Gazdák”-ban mondtam. Arról is meg vagyok győződve, hogy nevezett része bortermelő közönségünknek a kísérleteket megtenni el nem mulasztja, mert ha nem mondom is ki határozottan, hogy ennél jobb művelési rendszer alig van, ha az országos gazdasági-egylet a próbák tételénél ovatosságot ajánl is, még is ezen növényélettani elvekre alapított rendszer különös figyelmet, és legalább három éven keresztül tüzetes próbatételeket érdemel. Három évig, mondom, mivel ennyi idő alatt, ugy a növény fájának, és gyökereinek gazdag gyarapodásáról, mint a termés mennyi- és minőségéről is tökéletes meggyőződést lehet szerezni.

Hogy azonban azok, kik komoly szándékkal akarnak próbát tenni, jól is alkalmazzák a rendszert, én a mult őszszel megkezdett gyakorlati tanításokra határozott utazásaimat ismét megkezdem, és figyelemztetem a t. cz. gazdaközönséget, hogy utamat február hó 25-én megkezdvén márczius hó 5-ig Gyöngyös, Eger, Miskolcz, és Tokaj vidékén, márczius hó 9-ikétől kezdve 22-ig Győr, Zala, Baranyamegyékben, és Eszék vidékén, márczius 25-ikétől 30-ig az Ermelléken, és Szathmármegyében folytatam.

Szükséges tehát az ügy érdekében, a próbákat tenni kívánó szőlősgazdákat felkérnem:

1-ször hogy a nevezett napokon, melyeket ezenkívül még vidékenkint a hely, és idő pontos tudatásával, maga idején utólagosan hirdetni fogok, vinczellőreiket gyakorlati tanítás végett küldjék el.

2-szor hogy a metszéssel mindaddig ne siessenek, a mig csak az idő okvetlen ezt tenni nem parancsolja, s akkor is a már adott utasítások szerint hagyják meg a két legerősb venyigét, azt semmiesetre ne messék le, a többi venyigéket pedig mindeniket az utolsó szemre.

3-szor karózzák meg szőlőiket legalább egy öl hosszú erős karókkal, melyek ugy veressenek be, hogy legalább 5 évet kitarítsanak.

Azon vidékeken, hol már az ősz munkáról gyakorlati utmutatást adtam, a zöldkurítás idején fogok utazni.

A hona boldogságát szívén viselő mezei gazdának pillanatig sem szabad felejtetni, hogy a mezőgazdaság, s az iparfejlődésnek előretörkésében elakadni nem szabad. Legyen bármilyen körülmény, gazdálkodnunk mindig kell, s minél jobban gazdálkodunk, annál gazdagabbak vagyunk, s minél gazdagabbak, annál erősebbek szabadságunk fentartatásában.

Végül felkérem különösen a már alakult, és alakulófélben levő gazdasági, és kertészeti egyleteket, hogy e nevezetes tárgytól figyelemmel meg ne vonják, s valamint minden társulathoz, ugy minden egyesekhez bizalommal szólna, szolgálatomat ajánlani bátor vagyok, e szolgálat a mennyire csekély áldozatba kerül a közönségnek, épen oly hasznára fog válni, nemcsak egyeseknek, de nemzetgazdaszatunknak is.

Péterffy József.

A högép.

(Caloricus gép.)

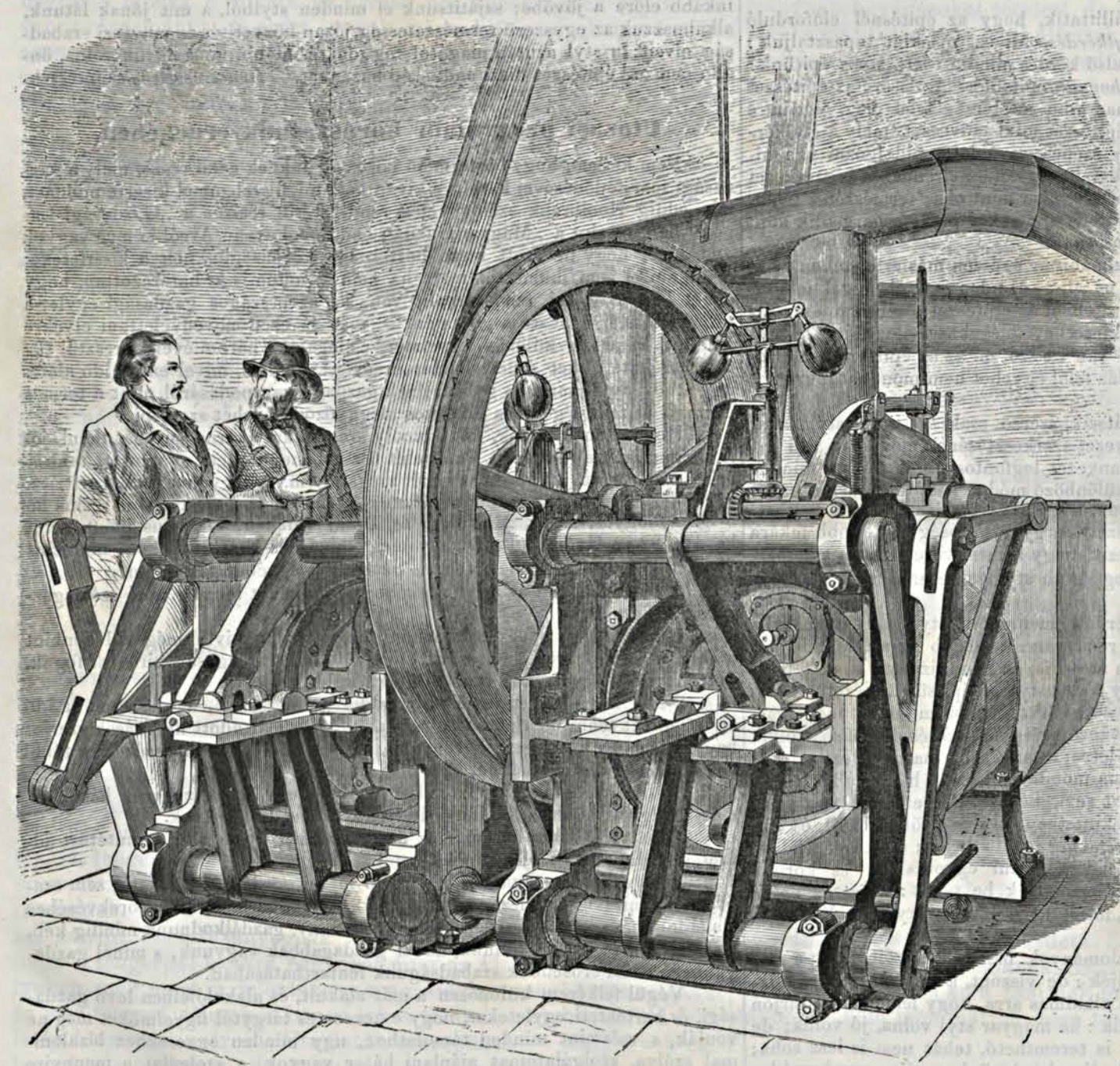
Midőn a gőzgépek elkezdtek működni, azt vélte mindenki, hogy ezekben az emberi ész leleményességének elérte netovábbját, legvégső határát. Hisz nem határos-e a csodával, oly kocsiakat látni, melyek roppant terheket a legnagyobb gyorsasággal szállítanak tova, s látni oly hajókat, melyek a folyam ellenébe eddig hallatlan gyorsasággal usznak és vontatnak több hajót maguk után — s mind e kocsiak, hajók, önmagukból fejtik ki a szertelen vonó erőt, csupán fűteni kellvén azok gépét!

A gőzgép az, mely mind e csudákat művelé, mely azonban mindamelllett is felette távol áll a tökélytől! Fűtése költséges, kezelése tisztátalan, nehéz, szerkezete felette összetett, mesterkelt, ugy hogy a veszelly ellen semmi biztonságot sem nyújt ezenkívül a gép igen nagy helyet foglal el s megszerzése nagy töké vesz igénybe.

Többen törték fejüket e gép tökéletesítésén, s bár sok sikerült nekik,

de teljesen czélt nem értek. Végre Amerikában Eriksson egy gépet állított elő, melynek mozgatója nem a gőz, hanem maga a melegség, a hőség, a forró lég, melyet a gőzgépnek a víz elgőzölésére fordítanak. O tehát mellőzhette a kazánt, a vizet s egyéb részeket, miáltal gépe egyszerűbb, kisebb, könnyebb, olcsóbb, könnyebben kezelhető, sőt, mint látható, kevesebb fűtőszert igénylő lett, mint a gőzgép. Készítettett is egy nagy hajót, évekkel ezelőtt, e géppel ellátva; de ez nem sikerült. Mindazáltal találmánya nem ment kárba, mert Amerikában, sőt már Európában is több helyen, kisebb gőzgépek helyett, 1 egész 6 lőrejtű, nagy előnnyel használják a hőgépet, a gőzgépek helyett. — A hőgépnek, a gőzgép feletti előnye a következők:

- 1) Egy hőgép alig vesz igénybe akkora tökét, mint mennyibe egy gőzgép fölállításánál maga a kémény kerül.
- 2) Igen kis helyet foglal el s nincs szüksége külön kéményre, mert csak füstje akármely kéményen is kiszállhat;
- 3) Sem a birtokost, sem ennek szomszédjait szétpattanással nem fenyegeti, mint a gőzgép;

A hőgép. (Caloricus gép.)

- 4) Nem igényel iskolázott, tapasztalt gépészt; mert a kezeléséhez szükséges kevés fogásokat akárki is csakhamar elsajátíthatja;
- 5) A fűtőszertől csak egy harmadát kívánja annak, mit a gőzgép fölémész;
- 6) Működése a rendeltetésénél fogva kijelölt határok közt teljesen elégitő, biztos és egyarányos;
- 7) A gép hajtására fordított forró leget a körül levő helyiségek fűtésére lehet fölhasználni, úgy hogy az ezek kályháiban megtakarított fűtőszert is elég a hőgép táplálására;
- 8) A gépet a munkakezdet előtt csak mintegy félórával kell futtani kezdeni;
- 9) Egy egyelőreű hőgép 11 órai munkaidő alatt 50 font gázkoaksot emész csak fel;
- 10) Kezelésére csak egy közönséges munkás kívánatik, ki azonban e mellett még egyebet is dolgozhatik.

A hőgép különösen a nyomdákban igen alkalmasnak és hasznosnak bizonyult be, de használják továbbá emelőgépeknél, különféle malmoknál, szivattyuknál a házban s kertekben, cseplőgépeknél sat.

Minde minőségben kitűnő ily gépeket készít jelenleg, a hamburg magdeburgi vasutársulat gépgyára, Bukauban, Magdeburg mellett. Németségben már nagy számú könyvnyomdákban működnek ily gépek s mint halljuk, egy pesti nyomda is intézkedett, hogy legközelebb ily caloricus géppel szereltesse fel. Ez lesz az első ilyenű példa hazánkban, melynek sikerére a most költséges, alkalmatlan gőzgéppel vagy még emberi erővel sok bajjal dolgozó nyomdatulajdonosaink igen kíváncsiak.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

b. — (A dohánybevételek.) Miután a kincstár számára, az engedély folytán dohánytermelők még ezideig is csak kevés dohányt szállítottak be beváltás végett, ez okból a nagyváradi-budai ország pénzügyigazgatósági osztály egy rendeletet bocsátott ki, melyszert az évről évre kivételesen, a beszállítással késkedő dohánytermelőknek az ő beváltási kerületük számára meghatározott határidőn túl, még 14 napi végleges határidő adatik, s melynek eredménytelen lefolyta után a törvény szigorúan fog alkalmaztatni. — E rendeletre több lap azon megjegyzést tette, hogy a dohány be nem szolgáltatásának egy főoka abban rejlik, hogy a beváltási ár a mostani agio mellett felette csekély, s hogy azt legalább is 40 százalékkal volna szükséges emelni.

b. — (A dohánytermelés a birodalomban) az egyedárus-ságnak Magyarországra behozatala előtt 1850-ben, hivatalos kimutatás szerint, 45,358 holdra terjedt ki, a dohány egyedárus-ság behozatala óta e szám 1860 ik végéig 54,175 holdra növekedett. Eszerint a dohánytermelés az egyedárus-ságnak Magyarországra behozatala óta minden évben ezer holdnál többel szaporodott volna. Legalább így írják a hivatalos adatok.

— (A sárospataki malomkőgyár érdekében.) Sárospatak, febr. 13. A Vasárnapi Ujság f. 4-ik száma egy közlést hoz, mely azon czéllal, hogy a fonyi francia malomkőgyárt ismertesse, a sárospataki kova-malomkőveket igyekszik a közönség figyelmében alászállítani. — A fonyi társulat többféleképp akart már engem akadályozni. Szerzett kizárólagos szabadalmat, ennek alapján kezdett ellenem pört, czéggem alatt árulta követit, s most, miután mindez nem használt, neki esik ügyletlen öcsérlésének. — Valóban mosolyogni kell az iparszabadság emberének, ha mindezeket hallja, látja, olvassa; s gondolkozóba esni: vajjon oly szűk-e a világ, hogy Sárospatakon és Fonyon felül Kacsatkáig nem levő kova-malomkőgyár : ketten

mindamellét se találunk piacot gyártmányainknak; s megkérdezn: vajjon oly igen jók-e a fonyi kova-malomkővek, hogy annyira földig lehetne mellettük az enyémet gyalázni; vagy a mi valószínűbb: oly rosszak-e, hogy csak az állítólag igen rosszakkal lehet állhatni meg? — Tehát vagy annak kell állani, hogy a fonyi kő jó, mert a pataki rossz, vagy hogy egyformán mindkettő jó, s végre a mi alkalmasint úgy van, a patakinak van elsősege. Ha az első áll, akkor nincs mód belátni: minek az a nyelme dicsekvés? ha a második áll: akkor kenyéririgység; ha a harmadik: ... no ezt már Fonyban senki nem fogja hinni; hanem — elhiheti a nagyon tisztelt közönség, ha köveinket megnézi, s egymáshoz veti Pesten a Kőztelken; mire jó akaratom, ügyszertetem bizonyosságát őszinte versennyel és nem versennyel, meg is hívom az illető t. cz. közönséget. *) — Lászlai Szabó Károly.

*) Ki kell jelentenünk, hogy a fonyi malomkőgyárt ismertető czikkben mi ezen itt említett öcsérlési szándékot nem láttuk. Csupán összehasonlítást tett a czikk írója s talán nagyobb rokonszenvennel viseltetik a fonyi gyár iránt, a mire nézve okokat hozott fel s a mi magában még nem hiba. Hogy mi a szabad versenynek vagyunk barátai s mindakét gyár virágzását óhajtjuk, bizonyítja azon körülmény is, hogy Lászlai Szabó Károly ur felhívásának — bár abban a gyanúsítási szándékot nem osztjuk — teljes készséggel nyitunk helyet hasábjainkon. — Szerk.

Vasárnapi Ujság 8-ik számához 1861.

Irodalom és művészet.

+ (Vas Gereben.) „Az 1848. és 1849-iki krónika töredékeiből“ czimű két kötetes munkát ad ki előfizetés útján. Előfizetési ár 2 ft. A munka május végére fog megjelenni.

+ (A Szondi-album ügyében.) Pajor István B.-gyarmaton, ki Pongrácz Lajossal, mint szerkesztőjével „Szondi-albumot“ szándékozik kiadni, a híres drégelyvári hősnék emelendő emléké javára; most egy értesítést tesz közzé, melyben jelenti, hogy az irodalmi művek beküldésére nézve kitűzött határidőig, nem érkeztek be az emlékkönyv számára kellő mennyiségben kéziratok; ennél fogva a szerkesztők az érintett vállalat életbeléptetését azon részvétől kénytelenek föltételezni, melyet a hazai írók — kiket ezuttal ujjal bizalommal kérnek föl a közreműködésre — vállalatuk iránt tanúsítandnak, s mely czélnak elérhetése tekintetéből a dolgozatok beküldési határidejét f. 1861. év végeig terjesztik ki.

+ (Vadnai Károly „Eszter, a szép kardalnoknő“) czimű kétkötetes regénye, Engel és Mandellonál, díszes kiállításban megjelent. Ára 2 ft. E mű tárgya a színvilági és irodalmi körből van merítve, s azon könnyű, szelvedős tollal írva, mely a fiatal szerző műveit általában kedvesekké teszi. Vadnai az újabb időben nagy tevékenységet fejt ki a szépirodalmi téren, alighogy egyik műve megjelenik, már a második sajtó alá kerül. Mint értesülünk, ismét egy háromkötetes regény van tőle sajtó alatt, melynek czíme: „Elhibázott életutak.“

+ (Hartleben „Olvasótárból“) megjelent: „Napoleon fénykora és hanyatlása“ czimű munkának tizedik része, s egy új regény első része ily czim alatt: „Jelenetek a magyar életből“, írta De La Tour gróf, francziából fordította Agay Adolf. — Ugyancsak az „Olvasótárban“ fog megjelenni: Mühlbach Luiza „Rákóczy Ferencz“ czimű érdekes történeti korrajza, mely a szerző e tárgyra vonatkozó hosszasan tanulmányainak gyümölcse.

+ Szegeden megjelent: „7 hét Josefstadban. Adtél és írta Kempelen Győző.“ Az érdekes könyv 222 lapra terjed s ára 1 ft. 50 kr.

+ (Debreczen város tanácsa és képviselőtestülete) a „Sz. H.“ szerint a napokban tárgyalás alá veszi az anyagilag rossz lábon álló „Debreczeni Közlöny“ sorsát, határozandó afelett, ha vajjon a nevezett lap megérdemli-e, hogy a város által pártfogásban részesíttessék? — Ohajtjuk, hogy a kérdés a „D. Közlöny“ javára döntsék el, a „Sz. Híradó“ azt jegyzi meg közleményre, hogy ő vele nem akarná e Szeged városa ugyanazt tenni? Ebből azt látjuk, hogy a „Sz. Híradó“ sem dicsekedhetik valami irigylendő sorssal.

+ (A „Szózatot“) Kun Irma grófnő spanyol nyelvre fordította. Intézkedés történt, hogy ez egy spanyol tudományos folyóiratban megjelenhessék.

+ (Khern Ede „Szines könyv“) czimű, általa számos író közreműködésével szerkesztendő, vegyes tartalmu diszemplényre nyit előfizetést. A könyv, 18—20 ívnyi tartalommal, gróf Nizky Istvánné szül. Tarnóczy Malvinának leendő ajánlva s ugyan az ő arczképével díszítve. Előfizetési ára borítékban 2 ft, vászonkötésben 2 ft 50 kr., aranyos díszkötésben 3 ft, mely összeg márt. végéig a szerkesztőhöz Brassóba küldendő. A tiszta jövedelem a magyar írói segélyegylet alapítóképe gyarapítására fog fordíttatni.

+ (Vahot Imre) egy érdekes képet adott ki, mely a Petőfi-családot, névszerint a nagy költőt, ennek szülőit, testvérét, nejét és fiát ábrázolja. Vajjon hitelesek-e ez arczképek, jelesül a költő apja és anyjé?

+ (Virág Lajos „Bohóc“) czimű új humorisztikus lapjának mutató-vány száma megjelent. Majd meglássuk, hogy mire viszi a dolgát; a kezdet — kezdetnek elég jó. Előfizetési ár egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

b. — (Vidéki új lap.) „Zala-Somogy megye lapja“ czim alatt a nagykanizsai kaszinó egy hírlapot indít meg, melynek szerkesztésére Roboz Istvánt szolgáltatta fel.

b. — (Még egy vidéki lap.) Kassán „Felföldi Közlöny“ alatt lapot akarnak megindítani. Úgy kell megindítani, hogy azután meg ne akadjon.

+ Pfeifer Ferdinándnál megjelent a magyar királyok arczképesarmokának második nagy lapja, mely a vegyes házakból származott 13 király arczképét hozza. Ára 4 ft, a két lap azonban együtt 7 ft-ért kapható. Nem-sokára megjelenik a harmadik lap is, melyen a királyokat megelőzőtt nemzeti fejedelmek és vezérek lesznek összeállítva. Pfeifer egy másik, szintén igen érdekes képvallalatra nyit előfizetést, mely „képesportozatok hazánk multjából“ czim alatt három lapból álland u. m. az első lapon a Rákóczy-család arczképei, a másodikon a haza függetlenségéért elvérzett négy vértanu: Zrínyi Péter, Nádasdy Tamás, Frangepán és Tattenbach arczképei, a harmadikon pedig a Hunyadyak arczképei lesznek összeállítva. E három lap-hoz Szilágyi Sándor fog magyarázó szöveget írni. Az első márt. 15-én, a második ápril 15-én, a harmadik május 15-én fog megjelenni. Előfizetési ár mind a három lapra 5 ft, külön-külön 2 ft.

— (Kerelem.) Kérjük tisztelt ivartársainkat, hogy izeiket — a határidő elteltén — sziveskedjenek mielőbb beküldeni hozzánk. — Veress Károly és Rácz Miklós a „Széchenyi-emlékkönyv“ szerkesztői.

— (Kerelem.) Tölem nem függő körülmények miatt „Uti képek“ czimű művem még meg nem jelenhetvén — előfizetőim türelmét pár hétre fölkérni kénytelen vagyok. Törökvelem, csinos és gyors nyomtatást eszközöl. Székely-Keresztur, febr. 18. 1861. — Zombori Gedő. *)

*) Kérélemmel felvetelére a többi lapokat is tisztelettel fölkérem.

Vas. Ujs. 8. sz. — 1861.

+ Rózsavölgyi és társa műkereskedésében legújabbán következő zene-művek jelentek meg: „Ilka és a huszártoborzó“, nagy eredeti opera 2 felv. szerző és zongorára alkalmazá Doppler Ferencz; továbbá: „La premiere Violette“, (az első ibolya) és „La promenade“ (a sétá); mindkettőt szerző Löffler Richard, áruk 65—65 kr., az operáé 3 ft.

+ (Veszter Imre) előfizetést hirdet „1861 ki jogász-csárdás“ czimű zeneművére, mely az idej jogászbálon közkedvességben részesült. Előfizetési ár 80 kr., mely márcz. 15-ig szerzőhöz (fehér-hajó-utca, 10. sz.) küldendő.

Egyház és iskola.

— (Testvériség példája.) Husztrol (Mármaros), febr. 14-ről írják: Az egyetértés, vallásfelekezeti és nemzeti szellemmelkedettség szép példáját van szerencsém városunkból felmutatni. Ugyanis 453 lélekből álló kisdő ref. egyházunk készítés alatt levő orgonája fölépítésére, 6-hitti úgy, mint r. katolikus, izraelita úgy, mint hely. hitvallású lakosok járultak adakozásaikkal; — de különösen kiemelem azon szép buzgalmat, melyet az itteni kereskedői testület (egyet kivéve, r. kath.) kifejtett, midőn február 10. dik estéjén fényes táncvigalmat rendezett, melyenre csak 48 előtt emléksünk, és 108 o. é. ft. jövedelmet már kezünkbe is szolgáltatott. Fogadják az illetők egyházunk szíves köszönetét, akadályt nem ismert buzgalmaik és jószágukért. Meg kell még említenem, hogy az ugynevezett vegyes czéh ifjúsága is rendezett volt egy polgári bált január végén ugyanazon czélra, melyet a helybeli és szigeti vendégek 60 ft. tiszta jövedelművé tettek; ugyanazon alkalommal egy uri névestén jelen voltak 31 főt tettek össze és szaporították ama jövedelmet 91 ftra. Köszönet egyenként mindnyájoknak. Jótékony-ságról levén szó, emlékeztetnem kell hoznom, hogy ugyancsak a mondott orgonára néhai t. Tóth Dániel ur 420 fto. tag hagyományozott, melyet — egyházunkhoz jó indulattal viseltető testvére t. T. Zs. asszonyság kezünkbe szolgáltatott, a többi szükségelt összeg városunk minden rendű s rangu lakosait gyűlt és gyűl jelenleg is. — Adjön Isten ily szép egyetértést mindenütt e hazában! — B. F.

+ (A magyar kath. egyházi bizottmány), mely egyfelől az egyház autonómiáját, másfelől a magyar király legfőbb felügyeleti jogát képviseli, 12 évi szünet után e hó 16 án tartotta, a herceg-prímás elnöksége alatt, első ülését.

Köztintezetek, egyletek.

b. — (A magyar Akadémia) febr. 11-ki ülésében Győry r. tag Cardan szabályairól s az egyenletek feloldásáról értekezett. — Weiss Arminnak a felsőbb mennyiség-tant tárgyaló kézikönyvét a bírálók kiadásra méltónak találták. — Euclidesnek, Brassai által fordított munkája szintén ki fog adni. — A mélt. elnök a bécsi geológiai intézetet fel fogja kérni, hogy Magyarország geológiai térképét, melylyel az intézet bír, az akadémiai természet-tudományi bizottság számára másoltassa le. — A véleményezők javallják Balla Károlyt azon indítványát, miszerint a magyar Akadémia az európai akadémiaikat bizonyos geológiai észleletek megtételére s közlésére szólítsa fel.

b. — (A magyar Akadémia) febr. 18-ki ülésében Hunfalvy Pál Budenz J. értekezését olvasá, melyben Magyarország történetét 1526-ig tárgyaló török krónikát Mahmudtól ismertette meg, melyet Konstantinápolyból Vámbéry küldött föl az Akademiának, Mahmud az ő krónikáját egy, Székesfejerváron talált latin krónika szerint írta s így nem mond semmi újat. — Wenzel Gusztáv ur folytatta értekezését a Frangepánokról és az ő birtokaikról Dalmát- és Horvátországban. A Frangepánok birtokai miatt Magyarország és Velence közt ingadoztak mindig, de jobban szitottak Magyarországhoz.

b. — (A magyar term. tud. társulat), febr. 14-ki ülésében egy levél olvastott fel, mely szerint Fluk ur a társulat székségeire 20 fto. adott. — Dr. Kovács Gyula ur Szob vidékét ismertette öslényntani tekintetben. A csigákból már 130 fajt találtak ott. — Dr. Chyzer apróbb közléseket adott elő az európai skorpiókról stb.

+ (A zenede növendékeinek ez idej hangversenye) f. hó 17-én tartott meg a Lloyd-teremben. A többek közt elénekelték a Rákóczy-indulót és Kölcsey „Hymnusát.“ A zeneeladások közt legtöbb figyelmet gerjesztett Velis Kelemen szabatos hegedűjátéka. A tiszta jövedelem felerészben a nemzeti színházi nyugdíj-intézet alapítókének jutott, aumálínabb lehet sajnálni, hogy közönség nem nagy számmal volt.

b. — (A pesti honvédség-egylet) bizottmánya által hamvazó szerdán a nemzeti színházban rendezett szavazati s zenészi akademiája tisztá jövedelme, egyeseknek ez alkalommal tett adakozásával együtt 1727 foritra ment, mely összeg a nevezett egylet tökéhez csatoltatik.

+ (A zalamegyei gazdasági egylet) f. é. márt. 5-én Zala-Egerszezen szervezési közgyűlést tart, melynek tárgya leendő: a tisztviselők választása és az egylet végleges életbeléptetése. Tisztelettel fölkértek minden egyleti tag, ezen közgyűlésre megjelenni s aláírt éves kötelezettséket, valamint a kötelezett alapítványi összegektől egy évre járó kamatokat az ezen alkalommal választandó pénztárnok kezébe felírtatni.

b. — (A győrmegyei gazdasági egylet) igazgató-választmánya jövő márczius hó 11-én Győrött ülést tartand, melyen többek közt a szakosztályi elnököket s jegyzőket fogják megválasztani.

+ (A nemzeti kör) f. hó 14-ki közgyűlésében gr. Teleki László közfelkiáltással tiszteletbeli elnökévé választotta. Első igazgatónak megmaradt b. Kemény Zsigmond; másodigazgató lett Jókai Mór, (Királyi Pál visszalépett) harmadik igazgató Karczag Ferencz.

+ (Jókai Mór és Pálk Albert) közelebb azon kitüntetésben részesültek, hogy a szarvasi népkör által tiszteletbeli tagokká választottak meg.

b.— (Művészegylet.) Barabás Miklós és társai közelebb egy művészegylet alapszabályait terjesztették hatósági jóváhagyás a. a. Az egyet célja hazánkban a képző-művészet meghonosítását ápolni, — jelesb képviselőit és tehetséges tanítványait, kik anyagi támogatást igényelnek, segélyezni. Az egyet rendes tagja lehet minden rendű művész, ki a társulat pénztárába 10 főt fizet. Alapító tagok, kik egyszerre mindenkora 200 főt fizetnek. Végre beléphet az egyetbe minden honfi és honleány, ki működve, s 10 főt fizet be. A kötelezettség 3 évre szól. A tagok évenként egy-egy díszes képalbumot kapnak.

+ (Vasmegyében is) alakult honvédség-egylet, székhelylyel, Szombathelyen. Elnökül gr. Szapáry Géza, jegyzőül Vitézy József, pénztárnokul Tarafás József választottak meg. Minden tag köteles magát, évenként bizony, önként felajánlandó díjt fizetni a pénztárba, legkisebb összegül 6 ft állapított meg. Az egyet elnöke gr. Szapáry Géza azonnal 100 főt, a vasmegyei főispáni helyettes, gr. Festetics pedig 300 főt adományoztak a nemes célra.

+ (Szegszárdon is) alakult honvédség-egylet a tolnamegyei tisztekből. Elnökké Szabó Zsigmond honvédszerezes választott meg. Az egyet nemes céljára mindjárt az első napon több mint 1000 főt adakoztak.

+ (Debreczenben) szintén alakult honvédség-egylet, melynek gr. Haller Sándor bihari megyei főispán tiszteletbeli, s Patay István rendes elnöke lön. Az egyet pénztárába mindjárt a megalakulás napján 1400 ft. folyt be a jelenvolt honvédtisztek részéről.

b.— (A felsőmagyarországi vasgyár-egyesület) jövő márcz. hó 1-én Iglón közgyűlést tartand.

Közeledés.

+ (Az ausztriai vaspályákon) a mult évben mintegy 12 millió utas járt s a bevétel 61 millióra ugott.

b.— (Az erdélyi vasut.) A Wand. írja, hogy az erdélyi vasut ügyében legközelebb várható a végleges határozat. A pénzügyminiszternek, az erdélyi vasutbizottmány elnökéhez gr. Toldalagi Ferencz urhoz intézett iratában mondatik, hogy az államigazgatás egy vasutnak harchoz iratkozott iratában a Kókel völgyön s Brassón át egész a határig építését nemcsak kivihetőnek, de igen kívánatosnak is tartja, s hogy a végleges engedély megadásra csupán a megkívántató pénzösszeg kimutatásától függ.

b.— (A dunagőzhajózási társulat hajói) febr. 15 én kezdtek meg a személyszállítást minden irányban, a teherszállítást pedig egy héttel később nyitják meg.

b.— (Vitelbér leszállítás.) A dunagőzhajózási társulat nagyobb szállításoknál a vitelbért a Béga- s Ferenczcsatornán, a Száván s a Dunán föl egész Győr 15 száztólval alább szállít, továbbá Győrtől egész Passauig 5, Regensburgig pedig 10 száztólval mérséklé.

+ (A pozsonyi postaigazgatóság) a kerületben levő postahivatalokhoz körlevelet intézett, melyben ezek komolyan figyelmeztetnek a lakosok szétküldése körüli kötelességeik pontos betöltésére. E nemes példát a többi postaigazgatóságok is követhetnék, s akkor bizonyára nem történne annyi reklamáció az irodalom kárára.

b.— (Pontos postakézlelés.) Panaszkodnak a szegediek, hogy egy idő óta igen sok levél és újság kimarad a postáról. Ez a baj máshol is mutatkozik.

b.— (Tiszaszabályozás.) A Tiszának Váritól egész a Dunába szakadásig évenként teljesített szokott tisztogatása 10,000 fba kerül. A tisztogatás csak avégből és annyira történik, hogy a folyó hajókázható állapotban maradjon.

Mi újság?

+ (Pestvárosi követjelöltek) hallomás szerint a következők: a belvárosban: Deák Ferencz; Lipótvárosban: Ráth Károly, Szalay László, Farkas János, Fuchs Gusztáv; Terézvárosban: Graeff József főbíró, Gorove István ügyvéd és Székács József ev. superintendens; Józsefvárosban: Jókai Mór, Királyi Pál és Kriszta János; Ferenczvárosban: Tóth Gáspár szabómester, Kacsorics Lajos tanácsnok és Horváth Károly ügyvéd.

b.— (Választások.) Pest város képviselőinek febr. 18-án tartott közgyűlésén alkaptányokká választottak a belvárosban: Tarone; a Terézvárosban: Pekáry; a Józsefvárosban: Lechner; a Ferenczvárosban: Keresztész. Városhadnagyokká választották: Toperczer és Rigler; a városkapitány irodájába inokokká: Oláh, Sánta, Kádár, Illés és Farkas urak.

+ (Hol lesz hát az országgyűlés?) Ugy halljuk, hogy a budai ország-házban a kijavító munkálatok egy, Bécsből érkezett rendelet következtében, rögtön félbeszakították. Ebből sokan s talán nem épen alaptalanul, azt következtetik, hogy az országgyűlés mégis csak Pesten fog tartatni.

+ A „P. N.” hítelek forrásából azon örvendtes hírt közli, hogy Tompa Mihály kuszorú költsék szembójának, ki jelenleg a mizkolczi gőzfűtő használja, meggyógyulása az eddigi eredmények után bizton remélhető.

+ (Nyáry Pál pestmegyei első alispánt) a rabzoltság eltörlésén működő afrikai társulat tiszteletbeli elnökévé választotta. Az erről kiadott oklevelet Hipolit de St. Antoine, a társulat főtitkára írta alá.

b.— (Pályázat.) A budai polytechnikum természettudományi és áru-tani tanszékének betöltésére pályázat nyitattik. Előadási nyelv a magyar. Pályázók márczius végéig kötelesek beadni folyamódásaikat.

+ (Fényes Elek) a franciaországi statisztikai társaság, február 5-iki ülésében levelező tagjává választotta.

+ (Markó K. képei megvásárlására) gr. Festetics György 100 főt, Zaboyszky László szépei püspök, id. gr. Batthyány István, gr. Waldstein János és gr. Zichy Edmund 50—50 főt küldtek be a nemzeti Múzeum igazgatójához.

+ (A Vörösmarty-szobor ügyében.) A Székesfehérvárott, emelendő Vörösmarty-szoborra vonatkozó előleges teendők elintézése, különösen a választmány, elnök, pénztárnok és jegyző megválasztása végett, márczius 17 én d. u. 3 órakor Székesfehérvárott a gazdasági egyet teremében gyűlés fog tartatni, melyre meghívatik minden hazafi, különösen pedig a szoborra adakozók. — Együttal fölkérnek mindazok, kiknél e célra gyűjtőlevelek vannak, hogy azokat márczius 10-ig gr. Zichy Jenőhöz (Székesfehérvárra vagy Szentmihályra) beküldeni sziveskedjenek.

+ Szatnók Soma, volt honvédőrnagy, Vahot Imrének az 1848—49-iki hadjárat leírását illetőleg lapunkban is említett felszólítására vonatkozólag kijelenti, hogy bár szükségesnek tartja, mikép az 1848—49-iki hadjárat egy politikai, mint hadtani tekintetben leírassék: még nem véli elérkezettnek az időt, annak hű és részrehajlatlan leírásához. Mindazonáltal, nehogy késedelmezés által történelmünk e fénykora csorbulást szenvedjen, késznek nyilatkozik, a nevezett hadjáratra vonatkozó tapasztalatait írásba foglalni, és azt a nemzeti Múzeumnak, vagy Szalay Lászlónak, vagy kit a nemzet bizalma ezzel megtisztel, átadni. Ő meg van győződve Vahot Imre jó szándékáról, de egy hadjáratot, katonai ismeretek nélkül, kompilálni, lehetetlen tartja. Bajtársait is ovakodásra inti, nehogy adataikban az ügynek és ügyfelek közti egyetértésnek valahogy ártssanak.

b.— (A hazafias célú előadások), sok helyen nem találkoznak a közönség méltó pártolásával, a mi a mai napokban valóban megmagyarázhatatlan. — Szegeden legközelebb a Petőfi-szoborra és a balaton füredi színház építési feladataira rendezett előadást, rendkívül kevés közönség látogatta. Mentségül szolgál némileg, hogy farsang utolsó napjait élték akkor a szegediek.

+ (Az egyetemi tanulók és a fővárosi iparos ifjúság) f. hó 18-án testvériségi lakomát tartottak a „Tigris” szállodában. A jelenvolt mintegy 250 vendég közt az irodalom is több fiatal tagja által képviselve volt. A vig lakomát lelkes pohárköszöntések fűszerezték. Egy pár költemény is szavaltatott el, nevezetesen Dalmady Győző „Megbocsáthatunk-e?” című legújabb költeményével nagy lelkesedést ébresztett.

+ (Mire költötték Pestváros pénzét?) Egy bécsi újság a pesti városi német színházról az utóbbi évekéről némely történeti adatokat tesz közzé, melyekből kitűnik, hogy a germánizálás barátai az intézet fenntartására mintegy 100,000 forint fordítottak a város pénztárából, a legtervénytelenebb uton. Most az egykori polgármestert, Conradot, lelkiismeretlen sátrázkodása miatt perbe akarják fogni. — Erre a „Korunk” következő megjegyzést tesz: „A kolozsvári színházban is van története a Friese korszakból; az „erdélyi magyar játékszínt” is eszöközzé akarták tenni a „teutschum” terjesztésére, de hál a égnek, itt csak azt érték el, hogy a magyar színészet biztosabb lábra állt.”

+ (Testvéri egyesülés.) Alsó-Fehérmegye Magyar-Forró nevű helységében az oláh pap felszólította hieit, hogy készüljenek föl az odaváló magyarság ellen. Ezek azonban okulva a lefolyt 12 év csalódásain, vérüket hazug ígéretekért ontani többé nem hajlandók; azért nemcsak hogy papjuk bujdosására nem hajtottak, de sőt egyezsége léptek a magyarsággal, hogy egymást védjék és óalmazzák, akármiféle ármany munkálódik is a népek romlására. Írásban is lekötelték magukat, hogy a románok a magyarokkal egy akarattal és egy értelemben kívának haladni. Ez egyezményt a „K. K.” szerint hírlapilag is közzé fogják tenni.

b.— (Végrendelet.) Az Asszonyfán (Győrmege) közelebb elhunyt közbirtokos, Hollósy János, végrendeletében a magyar Akadémia tőkéje növelésére 100, a palota építésére 100, a nemzeti színház nyugdíj intézetére pedig 200 főt hagyományozott. Tehát végperceiben is a haza képe lebegett előtte. Áldás hamvaira!

+ (Aradon) előkelő hölgyek és férfiakból működve társulat alakult, mely jótékony célokra színelőadásokat rendezend. Első előadásra „A szigetvári vértanúk”-at választották.

b.— (Házasság.) Aradmegye a 20 évet meghaladottaknak minden bejelentés nélkül megengedte a házasságot; ellenben az ifjabbak tartoznak kimutatni, mi kényszeríti őket a lépésre.

b.— (A piski csata gyásznapja.) A dévai és környékbeli magyarok febr. 9-én, mint a csata évnapján, az ez alkalommal elesett honvédekért gyász-istenitiszteletet tartottak. A templom zsúfolásig megtelt. Az egyházi szertartás után Maltrai László volt huszárezreides lelkes beszédet tartott.

b.— (A mit az ember ohajt, hamar el is hiszi azt.) Így történt a „Presse” bécsi lappal, mely mohón közölt egy pozsonyi levelet, mely szerint Barsmegyében, Verebélyen, a nép agyonverte az alkotmányos szolgabírókat, a ki most a magyar lapokban jelenti, hogy teljes jó egészségnékv örvend, s e szerint a nevezett lap közlése nem egyéb rosszakaratú koholmánynál. Mert, hogy a nép a maga által választott tisztviselőket agyonverje, azt józan ember nem tartja lehetségesnek.

+ (A gyulafehérvári diplomatai ebéd) b. Saguna g. n. e. püspök az újságírókért emelt poharat. Ritkaságánál fogva is érdekes.

— (Egy példa az iskolák köréből.) Miskolcz, febr. 14. A miskolczi ref. egyház gimnaziuma midőn egyfelől más főiskolákkal versenyezve halad a tudományos oktatás terén előre; nem kürtöltetve s tán észre sem vétetve, növel egyzersmind vallásos irányu, erkölcsi érzettel gazdag fiatal magyar hazánk nevelését kiáltó jelen korának tagjává. Régebb nevelőintézetből jeles férfiakra mutathatunk. De hogy a mostani iskolázottak sem hagyják bennünket remény fogytán, biztat a következő esemény: melyhez világosítással az itteni iskola egyházas gazdálkodását szükség az olvasóval megismertetnem. — Halott temetésekre a 7—8 ik osztálybeliek szoktak éneklő karon kívül, rendes és szegényebb házaknál alkalmaztatni a kántor mellé, 2—6 s több deákig. Az ebből bejövő pénz az iskolának némi jövedelmül szolgál. Vannak pedig a vidékből itt élők, raboskodó és atalan fogva a helyben lakó szegénység nagy száma miatt is, gyakran olyan temetkezések, miknél a tanuló ifjúságnak kántor nélkül is, hogy tanuljon emberi részvételt, ingyen kell tenni szolgálatot, és kötelessége legalább kettőnek, kit a sor ér, egy pár vagy épen egy siránkozó rokon s kesergő özvegy vagy árva kíséretében a halottat kiénekelni. Ezt köznéven miserábilis, azaz könyörületes temetésnek szokták mondani. — Van az itteni tanuló közt az alsó-borsodi esperesnek, ki köztudomás szerint tehetséges ember s tetteiből ítélve, épen nem fősvény, két növendéke, ki valamint saját édes fiát, egy korán elhunyt testvére árváját, a csecsemő kortól kezdve együtt, mindeniket különbség nélkül tisztességes szegénységhez szoktatva, paposan növeli. — E 16 éves két fiura került a közelebb mult késő őszön a sor egy ilyen miserábilis halott temetésére, kinek koporsóját egy beteges nő és egy rongyos suhanecz kísérte az éneklő két diák után lépdelő taligás lovon kívül, mely a nagy sárban a holtteltest egydühvileg cszamogott. — A sirál a két fiu, a mit tudott és kellett, mind énekelte, de a sir szája még egyre távta volt. Az ifjúság ilyenkor a gödört úgy szokta hagyni s mint kik dolgukat végezték, eltávozni. Nem úgy a két fiatal emberbarát. Kapát fogtak és a halottat a szó teljes értelmében eltemették. Nemes tettük érzetétől duzzadó szökebbel tértek meg, vívén magukkal a szegény asszúnynak egyszerű köszönetét, mely e szavakban nyilvánult: „no még ilyen diákok sem láttam többet, — az Isten fizesse meg!” Ilyetűképen cselekedtek már ök másszor is, mikor egy harmadik tanulóarsuk is, R. K. nevű kistokaji birtokos nemes ifju osztozott velük a szép fáradságban. Mind két növendék néhai Édes Gergely költő unokája. Róluk el lehet mondani, hogy az édes gyök, hajtatásaiban sem leszen keserű. Legyen ez példa azoknak, kik a körlehetlenül megváltozott idők s kor dacára még mindig csak urfit s nem embert akarnak növelni. — Egy miskolczi polgár.

b.— (A Sylveszteréj megünneplése Selmecezen.) A selmeczi bányász- és erdőszakademia különféle nemzetiségű ifjúsága minden évben meg szokta ünnepleni Sylveszteréj. Az idén különös pompával ment az véghez. A magyar ifjak, száma mint egy 90-en nemzeti lobogókkal s puskaropogás közt mentek ki a közeli vichneji fürdőbe, hol a tánczerem Magyarországra, Erdélyre, a bánás és Selmecz város czimereivel és egy óriási „1848” fölírásával s számos nemzeti zászlóval volt feldisítve. A vacsoránál lelkes toasztokban nem volt hiány. Ejjelután a lengyel ifjúság újvet köszöntő küldött-sége érkezett meg s kiváló magyar vendégszeretettel fogadtattak. A követség tagjainak kalpagján a lengyel sas és az „1829” fölírás volt látható. A jó kedv egész reggelig tartott csárdások és lengyel nóták mellett. A visszatérőket a vichneji völgyön a tótok „éljen a magyar!” kiáltással s tarackdurogatással, Selmecezen pedig a csehek és lengyelek „éljen a szabadság!” rivalgással üdvözölték. Régi újság, de emlékezetes.

+ (Egerben) f. hó 27-kén, a kápolnai csatában elesett bajnokokért gyászistenitisztelet fog tartatni.

b.— (A magyarok és szászok testvérülése) Kolozsvárott febr. 9én a magyarok és a szászvárosi német küldöttség közt testvérülés történt. Ugyanis a magyarok az ezen este tartott bálban a szászok kedvéért a keringőt ráhuzatták, ezek viszont csárdást táncoltak s a németek magyarul ittak aldomásokat, melyeket a magyarok nemetül viszonoztak.

+ (A károlyfehérvári cs. k. katonai parancsnok) a lapok szerint a legnagyobb szigorúsággal megtiltotta, hogy az értekezlet alatt vagy azután, akármiféle nemzetiségű zászló kitűzzék.

+ (Déván és Szászvároson) a hunyadmegyei magyar lakosság f. hó 11-kén gyászistenitiszteletet tartott a piski hídnál elesett bajnokokért. A ravatalt volt honvédek álltak körül. A gyásznapnaplyra a vidékről is nagy számmal sereglettek össze. A boltok a gyászistenitisztelet alatt zárva tartattak.

— (Gaeta-czipó-alapítvány.) A sörölt boldog Münchenben egy pap 50 ft. alapítványt tett, melynek kamatából 20 iskolagyermek közt évenként, hushagyó kedden, czipókat fognak kiosztani, hogy a szerencsétlen királynecht egy „hiszek egyet” és őt „miatyánkot” imádkozzanak. Ez alapítvány neve: „Gaeta-czipó-alapítvány.”

— (Nyilatkozat.) Dacára temérdek elfoglaltságomnak, mely hazánk fővárosára visszárkiztem óta folyvást minden perczemet igénybeveszi: kötelességemnek akarok eleget tenni, midőn jelen soraimmal, — addig is, mig az országban tavaly megkezdett hangverseny-körutamat befejezve s így időt nyerve, arról teljesen nyilatkozhatnám, — örökök hálás köszönetemet, tiszteletemet s nagyrabecsülésemet fejezem ki egyetemesen mindazon társulatok, testületek, városok és megyéknek, melyek engem művészi és hazafui csekély érdemeim elismerésül kebelükbe felvenni s kitüntetni méltóztattak. — Kelt Pesten, 1861. február 23-án. — Reményi Ede. *)

*) Tisztelettel kéreknek a lapok t. cz. szerkesztői e nyilatkozatom szives átvételére.

b.— (A soproni városi képviselő-testület) elhatározta, hogy azon tér, melyen Széchenyi István családi háza áll, ezután „Széchenyitér” nevet nyerjen, — továbbá, hogy a városi pénztárból a Széchenyi-szoborra 1000 ft adassék. Eljen az éledő Sopron!

b.— (Párisban Csartoriszka hercegnő) egy közelebbi udvari bálban magyar nőjelmezt viselt.

b.— (Dunó, magyar eredetű ezredes) a csatában lábát elveszté, mely most már meggyógyulván, Nápolyban oly tökéletes géplábat kapott, miszerint nemcsak ismét szolgálatba léphetését reméli.

b.— (Meglepetés.) Königsbergben legközelebb egy opera előadása alatt a közönségre egy még soha sem látott meglepetés várt. Ugyanis az előadás folyama alatt, a karmestert, ki pálcikáját épen fölemelte, a guta megütötte és rögtön meghalt. A közönség azonnal széteszett.

b.— (Anglia kereskedése) 1859-ben 1,566,929,750 fnyi kivitelt és 1,791,823,550 fnyi bevittelt mutat. Anglia legtöbb árut vizs ki Amerikába, 400,000,000 fnyit, aztán Indiába, Ausztráliába s Chinába, 370,000,000 forintnyit stb. Átlag véve Anglia kikötőibe hetenkint 1000 kereskedőhajó fut be. Ez ország kivitale az utolsó 10 év alatt majdnem megkétszerezte magát.

+ (Lola Montez) híres kalandornő most már csakugyan meghalt, New-Yorkban, jan. 17 én, több hó óta kerülgető szélhűdés következtében. Azért mondjuk, hogy „most már csakugyan”, mert már a mult évben is írták ezt a lapok, míg később a hír alaptalannak bizonyult be. A Magdalen-societ-né 300 dollárt hagyományozott, egyéb vagyonát mind a szegényekre hagyta.

— (Szini fülhívás.) A soproni városi színházban f. e. april 2-án kezdendem meg társulatommal a magyar szini előadásokat, — társulatomat azonban meg erősíteni ohajtván, fölhirom a vidéki t. c. színésznöket, színészeket, kardaloknokokat s kardaloknokokat, kik vele szerződni kívánnak, hogy bérmentett leveleiket márczius 12-ig hozzám küldeni sziveskedjenek. — Kelt Pozsonyban 1861. februárban. — Szigethi Imre, a Pozsonyban működő magyar színtársulat igazgatója.

+ (Szuhányi Beátrix kardaloknő) a nemzeti színház női énekkara körében 5 főt gyűjtött a Vörösmarty-szoborra, s azt az illető helyre leendő átszolgáltatás végett szerkesztőségünkhöz beküldötte.

— (Adakozások.) A Vasárnapi Újság szerkesztőségéhez mult héten beküldött összegek:

A Széchenyi-emlékre: Seprősről (Arad) Czárán Gergely által többen 40 ft. (Az egyes adakozók: Czárán Gergely 10 ft, Czárán Tivadar 10 ft, ifj. Czárán János 10 ft, egy valaki 5 ft, Kövér János 4 ft, Vetrő Sándor 1 ft.) — Tállyáról egy vadászat alkalmával dr. Mezey Adolf gyűjtött 8 ft. 40 krt. — Együtt 48 ft. 40 krt.

A Petőfi szoborra: Deveserről többen Mező Imre által 20 ft. A központi honvédség-egylet alaphoz: Deveserről az előjáróság intézkedése által egyes lakosoktól Mező Imre által küldetett 30 ft. — Török-Szent-Miklósról többen Hoffmann Vilmos által 42 ft. Az utóbbi összeghez járultak:

Csatay T. Gyula 1 ft, Novák Ferencz 10 ft, Polgár Mihály 5 ft, Plasz József 50 kr, Rutkay Lajos 1 ft, Slezinger Lajos 2 ft, Szarvasy Mór 5 ft, Simon Károly 3 ft, Szűcs Károly 1 ft, Tóth Károly 1 ft, Tóth Mihály 1 ft, Vigh Mihály 50 kr, Az öreg honvéd őrmester 10 ft, Dorka István 1 ft.

Deveserről újabb adakozásképen többen Péter Ferencz által 25 ft. (Az adakozók nevei: Novák János 3 ft, Czinder Mihály 2 ft, Péter Ferencz 1 ft 20 kr, Frász Károly 1 ft, Egy névtelen 1 ft, Balog Ignác 1 ft, Ugi Ferencz 1 ft, Vimer Borbála 1 ft, Barabás Antalné 1 ft, Schultze M. 1 ft, Szily Imre 1 ft, Baják Józsefné 1 ft, Nagy Ferencz 1 ft, Auerhammer Antalné 50 kr, Biek Sándorné 70 kr, Fuskas Sándor 60 kr, Vörös László 50 kr, Pezenhoffer István 50 kr, Kövér Vince 50 kr, Czotter Pál 50 kr, Páldi Simon 50 kr, Szabó Antal 50 kr, Hofman Péter 50 kr, Hofmager Péter 50 kr, Hofman Sándor 50 kr, Molnár János 50 kr, Czikel József 50 kr, Kohn Simon 30 kr, ifj. Németh József 40 kr, Torma József 40 kr, Szili Ignác 40 kr.)

Szabadszállásról a február 3-án tartott táncvigalom jövedelmének fele s azonfelül külön adakozásképen többen Rozsnyay Mátyás által 27 ft.

A Kisfaludy-társaság számára: Szabadszállásról a febr. 3-án tartott táncvigalom jövedelmének fele, s azonkívül külön adakozásképen többen Rozsnyay Mátyás által 22 ft.

(A fentebbi két célra külön adakozók névsora: Nagy Sámuel 2 ft, Schwarz Sánd. 2 ft, Szeles László 1 ft, Martinovicsné 1 ft, Péter János 1 ft, Pál Sándor 1 ft, Nagy János 1 ft, Papp Imre 1 ft, Kovács József 1 ft, Péter Eszter k. a. 1 ft, Varga Sándor 1 ft, Nagy Károlyné 1 ft, dr. Helle János 1 ft, Németh Gábor 50 kr, Werner Mór 50 kr, Blau Mózes 1 ft, Blau Lipót 50 kr, Kovács Zsigmond 50 kr, Várady G. 50 kr, Balogh L. 50 kr, Lúwinger 50 kr, Tabajdiné 50 kr, Horpaj János 50 kr, Benke Karolina 50 kr, Szabó Lajos 50 kr, Bóza János 50 kr, Balogh E. k. a. 50 kr, Berta 50 kr.)

A magyar Akademia palotája.

— (Újabb kimutatás) a Vasárnapi Újság szerkesztőségéhez a magyar Akademia számára beküldött hazafui adakozásokról:

XLVIII. közlés. Beregszászról a f. évi január 30-án a m. Akademia javára rendezett táncvigalom tiszta jövedelme Komjáthy Sándor főbíró által 145 ft (ennek fele = 72 ft 50 kr. a tőkére). Ugyanezen alkalommal Illosvay Rudolf átadott 2 os. k. aranyat. — Osváth Rafael N.-Váradról 3 ft. — Ószeszen 148 ft és 2 db. cs. k. arany.

Az eddigi I.—XLVII. közlésekkel együtt: 14,417 ft., 1 régi római arany, 1 huszfrankos arany, 112 cs. arany, 21 képtípos tallér, 1 orosz tallér, 4 ujftos, 140 huszlos, 18 negyedfios, 1 tizes, 1 db. 100 pftos és 10 db. 20pftos nemzeti államkölcsön-kötelezvény.

+ (Az Akademia palotájára), mint halljuk, négy terv nyujtatott be.

A tervezők: Henszmann, Szkalniczky és Ybl magyar építész és Ferstl bécsi építész. Ugy hírlik, hogy Ybl a versenyzéstől visszalépett volna. A tervek benyújtására kitűzött határidő a napokban járt le, már most várjuk az eredményt. Mint híre járt, a beadott tervek, mielőtt felettük határozat hozatnék, közszemlére ki fognak tétetni, hogy minden szakértő hozzá-

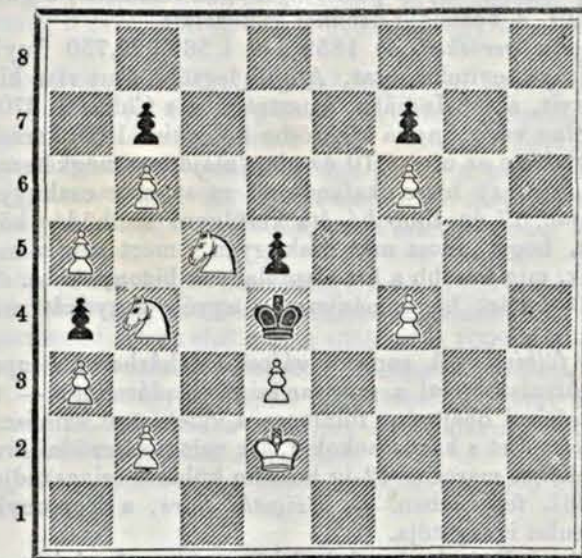
szólhasson. Az ügy sokkal fontosabb, hogysem a közvélemény szavát ignorálni lehessen.

+ (Az Akadémia palotájának építéséhez) szükséges anyagszerek szállítása végett, hírszerint már megkötötték a szerződés Holsbach és a Luczenbacher testvérekkel.

SAKKJÁTÉK.

61-ik sz. feladvány. — Sperber F.-től (Debreczenben).

Sötét.

Világos.

Világos indul s 3-ik lépésre matot mond.

Az 56. számú feladvány megfejtése.

(A „Lillei névtelen”-től.)

Világos.

Sötét.

- 1) Fg5 — d2 Kd8 — e7
- 2) Fd2 — a5 tetszés szerint.
- 3) F a5 lép s +

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Lesson: b. Meszéna István. — Új-Becsén: Cselkó György. — Kis-Kürtösön: Csemiczky Károly. — Simongáton: ifj. Tóth János. — Egerben: Lauro József. — B.-Ujvárosban: Kovács Lajos. — Mooson: Radvány Vilmos. — Debreczenben: Sperber F. — Hatvanon: Kovács Zsigmond. — Tordán: Wolff G. és Sztankay F. — Bécsben: Gold Samu. — Hruszovon: Szenger Ede.

Rövid értesítések. Torda: W. — Sz. — Sötétnek kötelessége magát a lehető legjobban védeni; azért a 4 lépéses feladványban a 3 lépéses matok, ha kikerülhetők, nem jónak tekintetbe. — Gy.-Fejérvár. H. L. Ön az 55. sz. feladványt helyesen fejtette meg.

Színházi napló.

Péntek, febr. 15. „A titkos iratok.” Eredeti színmű Szigligeti. A meglehetősen számmal összegyűlt közönséget különösen Jókainé (Gyulaffiné szerepében) gyönyörködtetett szép játékkal. Ha még megemlítenék Tóth Józsefet, akkor az előadásról dicséretünket befejeztük.

Szombat, febr. 16. „Don Juan, vagy: a közsobor-vendég.” Opera 2 felv. Zenéjét szerző Mozart. Örömmel tapasztaltuk, hogy a közönség kellőképp tudja a valódi színpet méltányolni. Az örökszépségű dalmű egészen megtöltötte a színházat. Hollósy-L.-né mellett legelőbb megemlítenünk Köszeghyt, kinek „Leporelloja” ellen bajos volna alapos kifogást tenni. Bignio is kifogástalan „Don Juan” volna, ha oly jól játszanék is, a mily szépen énekel. Egyébiránt teljes méltánnyal említenék meg, hogy az előadás általában jobban sikerült, mint máskor. Ha a mesterművet gyakrabban színehoznák, előadása kétségkívül még jobb lenne.

Vasárnap, febr. 17. „A szigetvári vértanúk.” Eredeti szomorujáték 5 felv. Irta Jókai Mór.

Hétfő, febr. 18. „Tévedések vigjátéka.” Vigjáték 4 felv. Irta Shakespeare. E nevezetes darab bizonyára jobb előadást érdemelt volna. Egyik-másik színészünk ezúttal úgy játszott, mintha csak a „Tévedések vigjátéka” tévedésből rántott volna elő amugy hirtelenében.

Kedd, febr. 19. „Dinorah, vagy: a ploerméli bucsu.” Opera 3 felvonásban Meyerbeertől.

Szerda, febr. 20. „A harmadik magyar király.” Eredeti dráma 3 felv. Irta Tóth Kálmán.

Csütörtök, febr. 21. „Férj az ajtó előtt.” Operette 1 felv. Offenbachtól; és „Tűz a zárdában.” Vigjáték 1 felv.

Szerkesztői mondanivaló.

5533 N.-Vár. O. R. Az illető úrtól 3 ujt. küldetett hozzánk; óhajta szerint besoroztuk az Akademiára begyűlt adakozások közé. Az illető rovatban olvasható.

5534. Szürte. D. J. Sajnáljuk, hogy előbb nem szólalt fel ön. Most a P. U. 1. számával többé nem szolgálhat kiadó-hivatalunk.

5535. Sempronius. A latin nyelvre sok szerencsével fordított „Szózat”-ot, azon reményben, hogy a diákok érdeklődését felkeltse, közlünk, bár kissé szokni kell az idegen formához, s első pillanatra furcsán hangzik az ódon pentameter, p. o.:

„Pressa quidem, sed non fracta caterva viget.”
(Ez azt teszi: „Megfogya bár, de törve nem, El nemzet e hazán!”)

Mindenesetre köszönettel tartozunk a figyelemért és fáradságot. A pótló levelet vettük.

5536. Pankota. Szathmáry K. A V. U. és P. U. lapunkban hirdetett évfolyamait azok tulajdonosa és eladója csak együtt és egyszerre adhatja.

5537. Kajal. Dianovszky L. Tessék megnézni a V. U. f. é. 6. számában az Akadémia palotájára beküldött adakozások jegyzékét — ott van az a 10 ft. megemlítés, s azóta az illető helyen be is szolgáltatva.

5538. Debreczen. D. I. Ismétljük, hogy az asztalosmesterségben előforduló műszavakat illető pályázatokat az „Iparosok Lapja” szerkesztője, Galgóczy Károly ur vette át tőlünk, kellő rendezés- és a szállítást végezt. Mert ugy, hogy a munkák írva vannak, kiadni nem lehet. A művek szakértő kezében vannak.

5539. Sz.-Keresztúr. Z. G. A régebbi dolgozatokat, ön kíváratára, már néhány hónap előtt ön címe alatt postára tettük.

5540. Sümeg. Czigány K. A 8 darab régi pénz, melyeket Vajda János ur, sümegi lakos a nemzeti Múzeum számára átengedett, megkaptuk s az illető helyen azonnal átszolgáltattuk. Köszönet a szép példányokért.

5541. Kolozsvár. O. W. K. A cikkek megérkeztek. Az előbbi már csatáskészen várta az indulást.

5542. Makó. Pályázó. A beküldött mű társ nélkül maradt s mint a kitűzött czél-nak meg nem felelő gyenge kísérlet, a bírálók által ügyembe nem vétethetett. Nyugot-tabb időkre várunk, hogy e kérdést újra föllevelessük.

Nyílt tér. *)

Ovás. Ellenem egy, magát titokba burkolt és idáig ki nem fürkészhettem roszakaratu egyéniség, a mult év nyarán névtelen feladást intézett a soproni cs. k. helytartósághoz, mintha én forradalmi irányu nyilatkozatokkal lázítottam volna, s névtelen levelében azt ígérte, hogy a kiküldendő vizsgálatkor előáll és vádjait szemembe mondja.

A vizsgálat ellenem meg volt; de az én álczás ellenem, nem bujt elő rejtékéből.

A hazai kormányzat jelenlegi feléledése közben, lárvás ellenem hasonló roszakaratu, de épen ellenkező természetű híreket kovácsol rám plutói műhelyében, mintha t. i. én egy szabad gondolkodású hazánkfiát, elfogattam és a taglilat készpénzzel fel is vettem volna.

E két rágalom egymás mellé állítása, már fulánkját veszi e gyáva rágalomnak, mert a ki forradalmár, az nem lehet kormány zsandárja.

Ezen legharapós vadállatnak, rágalmozómnak adóját nem fedezhet-vén fel, ezennel hírlapilag hívom fel, s egyszersmind felkérek minden polgártársat, bizonyítsa be, kit, hol és ki által fogattam el, melyik bíróságnak adatott át és hol fizettetett az elfogatási díj (taglia), de nevét aláírja, mert különben orgyilkosnak nyilvánítom, mint a ki ellen legfőbb javamért, becsületemért, sem védelemre, sem megtorlásra nem szállhatok. Kis-Görbőn, február 12-én 1861. — Gergye János, földbírtokos.

*) E rovatban közölt cikkekért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget a Szerk.

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naplár	Gör.-orosz naplár	☉ Nap- kelet nyug.	☾ Nap- kelet nyug.	Hold- kelet nyug.
Február — Mártius	Febr. (6)	6. p. 6. p.	Adar	6. p. 6. p.	
24 Vasár. F2 Mátyás a. F2 Rob.	12 A Triod. k.	6. 52 5. 36	14 Pur.	5. 4 6. 9	
25 Hétfő Valburga sz. Taráz	13 Martinián	6. 50 5. 37	15 Sus P.	6. 27 6. 31	
26 Kedd Nestor püsp. Porphia	14 Auxentius	6. 49 5. 38	16	7. 52 6. 56	
27 Szerda Leander	15 Onesimus	6. 47 5. 40	17	9. 15 7. 29	
28 Csütörtök Róman apát Prot.	16 Pamphil.	6. 45 5. 42	18	10. 39 7. 44	
1 Péntek Jéz. sz. töv. Albin	17 Elek	6. 42 5. 43	19 Jób	* 8. 8	
2 Szomb. Januaria v. Suibert	18 Leo	6. 41 5. 44	20 24. S.	0 2. 8. 43	

Holdnegyed: ☾ Holdtölte 25-kén 6 óra 0 reggel.

TARTALOM.

Magyar női viseletek a XVIII. századból (képpel). Viskelyi Béla. — Az édesanya. Zajsoni. — Pontok Magyarország multjából (folytatás). — Gróf Széchenyi István műveiből. — Bárá Jósika Miklós (arckép). — Bárá Jósika Julia (arckép). — Állandó vagy szüntelen változás alatt áll-e még most is a föld képe? Onodi Weress Károly. — Egyveleg. — Tarház. Hazai építészeti ügyben. Hencs és Bergh. — Utazási program borászataink érdekében. Péterffy József. — A hőgép (képpel). — Ipar, gazdaság, kereskedelem. Irodalom és művészet. Egyház és iskola. Közintézetek, egyetek. Közlekedés. Mi újság? A magyar Akadémia palotája. Sakkjáték. Színházi napló. Szerk. mondanivaló. Nyílt tér.

Felelős szerkesztő Pákh Albert: (lak. magyar-utca 1. sz.)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomtatja Landerer és Heckenast, egyetem-utca 4. szám alatt Pesten 1861.

9-ik szám.

Nyolczadik évi folyam.

Pest, mártius 3-án 1861.

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedretn 1 1/2 iven jelenik meg. Előfizetési díj Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton külön a Vasárnapi Ujságra félre 3 ft., a Politikai Ujdonságokkal együtt 5 ft. ujpénzben. A Vasárnapi Ujság a Magyar Sajtóval együtt (a Politikai Ujdonságok nélkül) félre 10 ft., évnegyedre 5 ft. ujpénzben. — Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (Pest, egyetem-utca 4. szám) bérmentve utasítandó. (Szerkesztőségi szállás: magyar-utca 1. szám.)

Gróf Persigny Viktor.

Oly gyakran olvassuk a hírlapokban e nevet, hogy ideje, mikép e férfinak, III. Napoleon császár legmeghittebb emberének közelebbről is szeme közé tekintsünk.

A Persigny-család a mult században vicomte rangot viselt, azonban végkép elszegényedvén, s másként is 1793-ban a nagy forradalom alatt a nemességeltöröltét-vén, a Persigny-ek elveték családi nevüket, s Fialin-nak kezdék magukat nevezni.

Fialin Péter (Viktor atyja) I. Napoleon alatt szolgált, azonban a salamanca-i csatában elesett.

Fialin Viktor, a mostani Persigny gróf, született jan. 11-kén 1808-ban. — Első tanulmányait a Limoges-i gymnáziumban végzte; onnan pedig a saumur-i katonai iskolába ment, a hol nagy sikerrel végezte a kiszabott éveket. 1830-ban, a juliusi forradalom után a hadseregbe lépett, s a huszárságnál nyert alkalmazást. Azonban épen ekkor a francia hadsereg is belső pártokra oszolván, miután az ifju Fialin zászlótartó a szabadelvűek mellé csatlakozott, annyi mindenféle versengésbe keveredett társai-

val, hogy utoljára lemondott rangjáról. — Mint minden ily elégetlen franczia, ugy az ifju Fialin Viktor is egyedül Párist képzelé azon helynek, a hol magának biztosabb jövődöt vélt szerezhetni.

1831-ben Párisba érkezvén, itt először is a titokban működő socialisták társaságába keveredett; a juliusi kormány azonban csakhamar feloszlott minden oly társulatot, mely a rendőrségtől engedélyt nem nyerhetett, s ez okból az ifju is, bucsut vón Páristól s a Vendée tartományok felé utazott, a hol azon időben Berry herczegnő az idős Bourbon-ág javára felkelést szándékozott támasztani.

A terv nem sikerült, azalatt azonban az ifju oly buzgó hive lett a legitimisták ügyének, hogy Párisba jöven, irodalmi és politikai működését egészen e párt közönyeinek szentelte. Már ekkor jobb állapotra vergőd-vén, először csak az irodalmi téren, később valósággal is újra felvevő az ősi Persigny nevet, s épen nem nehezelt, ha a társaságokban „vicomte” urnak cizimeztetett.

Azonban ka-landvágyó lelke itt sem engedett nyugodalma- „Szent-Ilona-

GRÓF PERSIGNY VIKTOR.